SUB ZODIA STALINISMULUI

ANUL LVI No.5965 6 PAGINI B 20201 F IANUARIE – FEBRUARIE 1984

Curentul

Fondator: **PAMFIL ȘEICARU**

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
Strada Belvedere Nr. 6

TELEFOANE:

Redacția	3.27.53	Cab. directorului	4.34.47
Secretariatul	3.40.86	Administ. delegat	5.54.08
Secretarul gen.	4.31.40	Contab. și depoz.	2.40.90
Redacția politică	3.10.88	Abon. și publicit.	2.40.84
Redacția sportivă	3.47.58	Expediția și vânz.	4.78.38
Provincia	4.89.28	Tipografia	4.84.48
Biroul comenzilor	Personalul	Contenciosul	4.92.53

Proprietar: „Curentul" S. A. R.

Tribunalul Ilfov. Registrul publicațiilor No 174/1938
Taxa poștală plătită în numerar conform aprobării direcției generale P. T. T. No 29744/1939

Abonamente: 1 an .... 1700 lei
6 luni .... 900 „
3 luni .... 500 „
Instituții de Stat și particulare anual 3500 „

Politica realităților istorice

de PAMFIL ȘEICARU

Ordinul de zi al Mareșalului Antonescu către armată, în pragul anului nou, are toată severa elocvență a unei virile sincerități. Adresându-se armatei nu putea utiliza alt stil, nu putea ocoli, prin formule echivoce, adevărurile fundamentale ale momentului istoric pe care îl trăim. ... plan de acțiune, claritatea ...ectivelor spre care se țintește, decide în bună parte succesul. Și înlăturând expedientul formelor învăluitoare, Mareșalul Antonescu a prezentat în câteva linii situația: „Inamicul a fost înfrânt, dar nu a fost zdrobit. Datoria noastră este să ducem lupta până la capăt. Altfel ne-am bătut de geaba și am risipit sângele în zadar...

„Deci, dragi ostași, de aici și de pretutindeni, de azi și de mâine, ne batem înainte, ne batem pentru noi și nu pentru alții, ne batem mai departe pentru libertate și dreptate, pentru cruce și credință, pentru ogor și pentru vatră, fiindcă trebue să sfârșim ceeace am început. Altfel, părinții, frații sau copiii noștri, vor trebui să ia, în condițiuni mult mai grele, lupta dela capăt".

Nu-i numai o luptă împotriva bolșevismului, fiindcă această formă sălbatecă a regimului de autoritate, această negație violentă, totală, a drepturilor individuale, nu este nouă; atât Lenin cât și Stalin sunt în linia unei continuități specific rusești. Dacă citești istoria lui Ivan cel Groaznic, primul țar al Rusiei, vei afla toate elementele de conducere, de stăpânire ale bolșevismului. Și Ivan cel Groaznic, își avea organizată o trupă de credincioși (astăzi am spune partid) pe care a numit-o Opricina. Constituirea acestei organizații, scopul pentru care a fost creiată, metodele ei de lucru, pot fi ușor identificate cu spiritul, cu felul de a acționa al bolșevismului. Incepând dela formula de jurământ, prin care ei se obligau să nu mai cunoască pe nimeni, să rupă toate legăturile de prietenie sau de rudenie, să nu-și mai cunoască nici tatăl, nici mama, ci numai pe țar, izolarea la care erau obligați membrii Opricinei, privilegiile extraordinare de care se bucurau, ferocitatea cu care erau deprinși, totul anticipează profilul psihologic al comisarului politic sovietic. Componenții Opricinei formau un fel de câini de vânătoare ai țarului, fiindcă restul supușilor era vânatul. Guvernul activ al țării era doar o fațadă. Opricina singură făcea lege. Contra ei nu se putea nici pleda, nici câștiga un proces de cei ce se vedeau atacați sau jefuiți. Opricina prăda în voe, membrii ei își rotunjeau averile, dar nimeni nu cuteza să se revolte, atât era de mare spaima pe care o răsfira asupra rușilor puterea de răzbunare a Opricinei.

Dar nici membrii Opricinei nu puteau să aibă o tresărire de umanitate. Intr'una din operațiile ei prădalnice și ucigașe, doi călăi ai Opricinei, după ce au terminat de măcelărit o familie întreagă, s'au înduioșat în fața unui copil care le zâmbea din leagăn. Ivan cel Groaznic i-a condamnat la moarte pentru că s'au lăsat înduioșați. Compromiteau spiritul, cum am spune azi, ideologia Opricinei. Și pe vremea primului țar, rușii erau habotnici, iar Ivan cel Groaznic concepuse Opricina ca un ordin călugăresc, în zelul credinței lui ortodoxe. Filiația spiritului rusesc se poate ușor stabili. Aceleași condiții psihologice animă variile transfigurări mistice. Peste zugrăveala cu sfinți a ortodoxiei rusești bolșevismul a trecut cu linceaua roșie; temele exaltării au fost schimbate, dar conținutul moral a rămas acelaș.

Nu ne este deci îngăduită nici o iluzie: chiar exterminat bolșevismul, în locul catehismului marxist revenind cărticica de rugăciuni, iar comisarul politic sovietic, înlocuit cu schimnicul ortodox, pentru noi pericolul rusesc rămâne intact, dacă nu se sfărâmă Rusia, care atâta timp cât rămâne în forma actuală va fi o permanentă amenințare pentru existența istorică a poporului român.

Nu-i lipsită de oportunitate o scurtă recapitulare a istoriei Rusiei. In perioada dela 1237 și până la 1487, în două secole și jumătate, cât jugul tătarilor a apăsat fără întrerupere asupra Rusiei, au deprins dela tătari și au asimilat moscoviții cruzimea. Când Ivan al III-lea a introdus în stema Rusiei vulturul bicefal, care privea în acelaș timp și spre Asia și spre Europa, și spre Occident și spre Orient, fixa implicit întreaga politică de expansiune cuceritoare a Rusiei. Când s'a liberat de sub jugul tătarilor și Rusia a început viața ei independentă, se întindea dela Volga Septentrională la Nipru și dela Oceanul Arctic la Don. Era o Rusie fără Siberia, fără stepele Volgei, fără Caucaz, Crimeea, Ukraina, fără ținuturile riverane ale Balticei.

Cel care a conceput expansiunea Rusiei a fost Ivan cel Groaznic, care a avut intuiția rolului tunului în smulgerea deciziei într'o luptă, și, în acea ambianță de sălbătecie, artileria rusească era în fruntea celor mai multe organizații similare a altor națiuni. Cu o încăpățânare fără egal sinistrul țar a început lupta pentru cucerirea Kazanului dela tătari (1552). In această acțiune de expansiune poporul rusesc a secondat pe țar, cu o impresionantă intuiție a sensului istoric al evenimentului. A urmat lupta pentru cucerirea Astrakhanului și apoi întoarcerea privirilor spre Baltica. O înfrângere nu descuraja, în luptă la sud cu tătarii, la Baltica războindu-se cu Suedezii, cu Letonii, cu Polonezii, alternau victoriile cu înfrângerile, dar ideia rămânea intactă spre a reînoi sforțările acestei porniri de cucerire a lumii.

Dela primul țar Ivan cel Groaznic și până la ultimul țar Stalin, dela 1581, când Ermack a trecut Uralii, înaintând în Siberia până la Obi, contra Ostiacilor, planul rusesc nu a variat. Dacă ceeace a conceput Ivan cel Groaznic, de a împinge hotarul Rusiei până la Baltica nu a reușit, himera a devenit realitate sub Petru cel Mare. Cu cât sporea spațial Rusia, cu atât creșteau și tendințele ei de noui cuceriri.

Să nu ne închipuim că vom putea rămâne liniștiți și să ajungem la raporturi trainice de bună vecinătate cu o Rusie rămasă intactă, fie că am avea frontiera la Bug, fie la Nistru. Este tragismul istoriei noastre această vecinătate a căpcăunului slav.

Să privim realitatea cu tot curajul: stăm în calea expansiunei Rusiei spre Balcani, împiedicăm legătura cu ceilalți slavi din sud.

continuare în pag. 2

CERTITUDINI

Viitorul omenirii . . . socialismul!

Viitorul socialismului . . . cavoul!

"Patrie se cheamă norodul, iar nu tagma jefuitorilor."
Tudor Vladimirescu

1984... FĂRĂ ORWELL

de Constantin Mareș

Motto: Nu sunt vremile sub om, ci bietul om sub vremuri.
Miron Costin

În urmă cu 80 de ani se năștea în India, Eric Blair, fiu al unui modest funcționar britanic. La prea puțini numele de Blair le spune astăzi ceva. Dar cîtor români le sună cunoscut numele lui Ion Nicolae Teodorescu, fost călugăr, devenit poet și academician și care a reușit să rateze un premiu Nobel pentru literatură, sub pseudonimul de Tudor Arghezi, început să fie astăzi uitat, la marginea livezii?

Eric Blair este cunoscut în special pentru trei denumiri: romanele sale de ficțiune „Ferma animalelor" și mai ales „1984" (scris în urmă cu 35 de ani), precum și numele de scriitor ce și l-a luat: George Orwell. Tîrziu după apariție, ambele s-au bucurat de succes, mai ales, „1984", și cu atît mai mult cu cît edițiile se apropiau de data titlului. A murit scurtă vreme după ce i-a apărut „1984"

Se știe că în ebraică (ivrit) anii nu se numără, cifrele fiind înlocuite cu litere. Combinațiile dau uneori rezultate anodine, dar literele combinate pentru a indica anul 1984, înseamnă în această limbă o mare distrugere. Aceasta a dat naștere unor speculații religioase, filozofice și literare. Să sperăm că unii dintre noi vor supraviețui prezicerii și îi vor putea cîntări valabilitatea și sensurile.

***

Occidentul, în regimuri prospere de centru, refuza în urmă cu cîteva decenii orice prezență intelectuală ce nu se afilia stîngii, ce în țările unde guverna, s-a încăpățînat totdeauna să aducă prin teroare doar mizerie. Un prototip al acestei forme penibile de mazochism, a rămas Jean-Paul Sartre. Desigur că a fost o mare personalitate (la vremea lui, să vedem ce va alege istoria și istoria literaturii...), dar nici Attila, Hitler și Stalin nu au fost lipsiți de personalitate.

Tînărul Blair, alias Orwell, a fost ateu și de stînga, trotkist în politică, talentat în literatură. În 1937 a luptat în Spania împotriva lui Franco, dar din nenorocire pentru Soviete, contribuția voluntarului englez nu a reușit să transforme Spania într-o democrație populară: pe cît de democratică, pe atît de populară. În cartea sa „1984" Orwell prevede, sau mai bine spus, își amintește în viitor, că totalitarismul domină întregul glob pămîntesc. Sincer fiind, și eu m-am temut acum cîțiva ani de aceasta, cînd îl vedeam pe penibilul Carter maimuțărindu-se la Casa Albă, și pe social-democratul declarat Helmut Schmidt și pe cel nedeclarat, Giscard d'Estaing, cerșind un surîs breșnevian. De hitlerism nu îmi este frică, Adolf a murit acum aproate 40 de ani, iar rachetele SS 20 nu sunt comandate de Himmler. Cartea lui Orwell are două avantaje: extrema stîngă crede că ea condamnă totalitarismul de dreapta, iar extrema dreaptă vede în ea o condamnare a totalitarismului de stînga. Cum observa de curînd Louis Pauwels în „Le Figaro Magazine", ambele extreme au o trăsătură comună: și național-socialismul șisocialo-comunismul, pornesc de la socialism.

***

Dacă prezicerea abecedaristico-aritmetică din descifrarea lui „1984" nu se va împlini, nu înseamnă că ne așteptă un an, în care, pe un făgașde aur, să curgă cînd lapte, cînd miere, cînd amîndouă. Meteorologii de serviciu prevăd mai degrabă precipitații de sudoare sînge și venin. Dacă indivizii pot fi pesimiști, omenirea trebuie să rămînă optimistă, încă. Pentru că oricum, dacă va dispare, nu-și va da seama că s-a înșelat. Ceea ce trebuie să facă și indivizii, și suma lor, omenirea, – adică fiecare dintre noi –, este că știm bine unde sunt pericolele și de unde poate da năvală dușmanul. Dar și unde ne sunt prietenii!

***

Ronald Reagan nu are în formația sa înscrise, nici doctoratul în Științe Politice și nici licența în Științe Sociale. Nu este nici inginer specializat în alune, cum a fost – și este – bietul Carter (mai mult, bieții de noi...), nici ministru comunist în actualul guvern francez, cum este tovarășul Fiterman și nici destindomaniac cum este tovarășul Bahr și a redevenit tovarășul Brandt.

Este un om care împarte omenirea în două: albi, la Casa Albă și roșii, la Kermlin. De cînd a devenit președinte, America nu a invadat nici o țară, în schimb nici rușii nu au mai reușit să cucerească o alta. Prima guvernare i se apropie de sfîrșit, și nu s-a simțit obligat în anii care au trecut să ceară un dialog cu orice preț, cu Brejnev sau Andropov. Nu-mi fac iluzii că va elibera România în 1984, dar pentru rudele și prietenii ce-i am în Statele Unite mă simt liniștit că un asemenea președinte, și de ce să ascund, îl consider prima garanție a libertății Europei. Că Europa o și merită sau nu, este altceva. Ronald Reagan rămîne o garanție a lumii libere pentru anul 1984, dincolo de temerile lui Orwell. Sau dincoace.

***

„Fiecare om are două patrii: a sa, și apoi Franța"
Charles-Joseph de Ligne (1735-1814)

„Aportul teoretic principal care inspiră programul socialist este și rămîne marxist"
Francois Mitterand, președinte al Franței în anul de grație 1984.

Printr-o eroare de program și de persoane, alegătorul francez a adus la putere în 1981 un guvern socialo-comunist. Fiecare votant pentru stînga a sperat că va lua de la cei puțini care au mult, pentru a-i înzestra pe cei mulți, care au puțin, uitînd o elementară ecuație socialo-economică, al cărei anit-rezultat infirmă ideea că adunarea a două mizerii egalează una bogăție. Carteziană, națiunea franceză a prea priceput lecția, motiv pentru care în sfîrșit de săptămînă, stînga socialo-comunistă nu ratează nici o ocazie de a pierde fie un mandat parlamentar, fie o primărie.

continuare în pag. 2

Curentul

ANUL LVI No. 5965 IANUARIE–FEBRUARIE 1984

1984... FĂRĂ ORWELL

continuare din pag. 1

O figură tragică a socialo-marxismului, jupîn Allende, exclama ani în urmă: „datoria supremă este să servim revoluţia şi nu adevărul". Ca şi cum Marx, Lenin, Stalin sau comentatorii de la televiziunea americană ori germană ar avea alt crez! Iar tovarăşul Chevenement, care reprezintă în socialismul francez, ceea ce Brandt reprezintă în cel german şi Olof Palme în cel suedez, încearcă prin toate mijloacele să convingă o opinie publică derutată, că lumina vine de la răsărit (vorba nefericitului Guţă Tătărescu).

Quo Vadis, Franţa?

Cred că spre adevăr, porneşte în 1984, Franţa sătulă de experienţa aşternutului roz ce i l-a pregătit Giscard. Îl stimez pe marele economist Raymond Barre, dar sper că dincolo de balanţa cu talantul, nu va accede la magistratura supremă. Nu pentru că împărtăşesc frica unor şovini, care văd în soţia lui maghiară un pericol iminent pentru Satu Mare, ci pentru simplul motiv că se arată dispus să continue politica de destindere cu orice preţ a lui Giscard. Desigur, ca român (vezi Mareşalul de Ligne) mi-ar pare bine ca Franţa să se redreseze. Dar nu pe spinarea românilor! Dacă unii francezi vor, prin libere alegeri, să ducă pînă la capăt experienţa socialistă, cine în afară de Jacques Chirac îi mai poate opri? Aveţi altul, prietenii noştri francezi?

***

„Europeni, ruşii se pregătesc să va domine"

Bernard Rogers

Diplomat în filozofie, ştiinţe politice şi economice.

General USA cu patru stele, comandant şef al NATO

Cartea europeană şi mondială nu se joacă la masa lui Orwell, ci la aceea germană. Aceasta o ştiu foarte bine şi pacifiştii capitularzi care bîntuie de la Hamburg la Munchen, şi Andropov care îi dirijează. Cine vrea război, în afară de Ghadafi şi Arafat? Se imprimă tot mai mult convingerea că URSS a eliminat pentru o perioadă războiul din calcul, deoarece a constatat că poate cuceri fără lupte. Dar fostul general german din NATO Bastyan, astăzi unul din pilonii politicii reprezentative a intereselor ruseşti, ştie de la Clausewitz şi Lenin că războiul este continuarea politicii externe cu alte mijloace. Şi toţi ştim că Uniunea Sovietică îşi continuă pe plan extern politica totalitară şi destructivă de indivizi şi conştiinţe, de libertăţi şi bucurii, de speranţă şi bunăstare, din interior. Vreu să o mărturisesc deschis: sunt şi eu un partzan al păcii! Iar pentru mine, cel mai bun garant al păcii, dar al păcii în libertate poartă astăzi un nume: Pershing II!

Europa a dezarmat între 1933 şi 1939. Ştim ce s-a întîmplat. Dacă puterile democratice ar fi fost înarmate şi hotărîte în acei ani, n-ar fi existat Auschwitz. Să sperăm că anul 1984 nu va creia condiţiile unui Auschwitz de tipul Gulag.

***

Oh! Oh! Oh! Săracă ţară a Moldovei, ce norocire de stăpîni c-aceştia ai avut!

Ion Neculce.

În faţă-mi un domn bătrîn, venit din ţară, la niscaiva rude, pregătindu-se de întoarcere, la pensie mică şi mizerie mare. Ce îl aşteaptă în 1984? Îmi spune că aceea ce era, nu mai e, ce se obişnuia nu se mai petrece, ceea ce ştiam noi ei au uitat de mult. Dar chiar cei din ţară, cei care trăiesc anti-viaţa, de multe ori nu mai pot realiza cîtă durere încearcă. El are glaucom şi trebuie să se mulţumească doar cu un bec, mai slab decît un opaiţ. Se trezeşte în frig şi se culcă nesătul. Ar fi fericit să se încălzească precum un bulgar, să mănînce ca un maghiar. Pentru a ajunge în inima Europei, a trecut prin Germania Răsăriteană şi-mi spune că atunci cînd a văzut vitrinele din Dresda şi salamurile din Berlinul răsăritean i s-a părut că visează. El vede anul 1984 în negru. Şi-i mai este teamă de ceva, nu pentru el, se ştie bătrîn şi istovit, dar pentru copii şi nepoţi. Nu-i mai este teamă de Nicolae, ci de Nicu. A crezut că nu se poate mai rău, şi iată că fiul îşi întrece tatăl. „Noi şi coreenii de nord" exclamă. Îl întreb: „Dar polonezii?". Oftează: „Ei au un papă, noi un securisto-patriarh. Ei îl au pe Walesa, noi pe Calciu la închisoare. Şi apoi, nu suntem toţi polonezi..."

***

O tempora! O mores!

Marcus Tullius Cicero

În exil, ne plîngeam. Nu avem toţi funcţii de director, dar nu stăm nici unul la coadă. N-am fost toţi în Grand Canyon, dar nu ne scoate nimeni la muncă voluntară, să prăşim în Bărăgan. Ne mai înjurăm între noi, dar o facem din patriotism: mai bine să ne înjurăm noi, decît să ne înjure alţii, şi apoi înjurătura are în ea ceva folcloric.

Din cînd în cînd, tragem de sirena unirii în pribegie. Cu aceasta suntem toţi de acord, mă refer la unire, nu la sirenă. Mai puţini suntem de acord cînd este vorba să ne alegem capuchihaiele, hatmanii, isprăvnicelii, postelnicii şi zapciii. Să nu ne certăm prea tare, în Divanul anului 1984. Să ne certăm tot mai puţin, tot mai puţini. Nu de altceva, dar vorba lui de Gaulle, viitorul durează mult şi pribegia nu este doar a prezentului, ci şi a viitorului.

• • • • •

Ştiinţific, în anul 1984, dacă ar fi să se aleagă un mai mare peste cei mici din pribegie, ar trebui să apelăm la computer. Să-l informăm de fiecare: ce ştie de istoria românilor; cîte greşeli ortografice face la metrul de scris; cîte ciomege a încasat la anchetele securităţii şi în paza miliţiei; cîte limbi practicate la ONU ştie pe de rost; de cîte ori a dejunat cu Prinţul Rainer, ca să ştim de ce audienţă internaţională se bucură; dacă ne poate spune cîte focuri la inimă s-au stins în sunetele Sîrbei lui Pompieru şi multe altele, de acestea, sau cu ele înrudite. La urmă, din ordinator, ar cădea o fişe, şi pe fişe un nume. Îmi dau şi eu o părere: pentru anul 1984, pentru anii ce vor veni şi pe care nu ştiu cine îi va mai apuca, numele logofătului cu pricina nu va fi înscris în electronica pribegiei. Va fi poate un preot iluminat din Bucovina, un scriitor talentat din Moldova, un ofiţer curajos şi patriot din Valea Oltului, un dascăl din Topoloveni, or un tradiţionalist din Florica.

Sau un simplu muncitor electrician după chipul dinăuntru al lui Lech Walesa.

Asociaţia prin corespondenţă „PRO BASARABIA ŞI BUCOVINA"

Iniţiază editarea unei culegeri colective de schiţe, nuvele, versuri, studii, articole, comentarii, mărturii, amintiri, documente, etc. privind înstrăinarea acestor două ţinuturi româneşti. Materialele propuse, ce nu trebuie să depăşească 10-12 pagini dactilografiate, vor fi publicate cu preţ de cost prin autofinanţare proporţională. Autorii pot semna şi cu pseudonime.

Culegerea trebuie să apară către 24 August 1984, când se împlinesc 40 de ani de la ocuparea Chişinăului de către Armata Roşie.

Materialele se trimit până la data de 25 Martie 1984, cel târziu, pe adresa: Nicolae Lupan, 28, rue du Parc, 7100 La Louviere, Belgien.

POLITICA

REALITĂŢILOR ISTORICE

continuare din pag. 1

Cât timp va exista o Rusie mare în Europa, cât timp conglomeratul de popoare ce formează Rusia nu se descompune, noi vom sta sub apăsarea pericolului slav.

Zdrobirea Rusiei, împingerea Europei până la Urali, este condiţia esenţială a desvoltărei poporului român, ca să poată privi spre occident, având spatele asigurat. Nici indivizii, nici popoarele nu-şi pot alege condiţiile de desvoltare, le acceptă şi luptă împotriva lor, din încordarea eroică a tuturor puterilor de voinţă să le poată modifica. Contra unei forţe adverse, contra unei tendinţe cotropitoare, nu există decât o singură atitudine: lupta hotărîtă, până la anularea acestei forţe. Acomodare nu există, cel mult îţi amăgeşti instinctul de conservare cu o linişte iluzorie, moleşindu-şi forţele.

Suntem în calea Rusiei, deci să înlăturăm Rusia din drumul nostru şi, utilizând acest moment unic, să asigurăm pentru secole desvoltarea istorică a poporului nostru. Numai cei naivi sau ticăloşii renegărilor, pot să vorbească de un „modus vivendi" între noi şi Rusia. Cel mult putem amâna pentru două decenii procesul ce persistă între noi şi Rusia. Sunt realităţi împotriva cărora nu există decât o singură politică: să le înfrunţi cu acel curaj lucid al victoriei finale pe care o vezi că stă în puterea voinţii tale de luptă.

„Ne batem mai departe pentru libertate", scandează Mareşalul Antonescu în Ordinul de zi către Armată.

„Ne batem mai departe pentru libertate", scandează Mareşalul Antonescu în Ordinul de zi către Armată.

Ne batem mai departe pentru existenţa noastră ca naţiune, ne batem ca să nu mai fie oropsit poporul român să spună cu o amară ironie că are „liniştea apelor şi odihna vânturilor".

Din calea destinului nu te poţi abate şi ciclul unei existenţi istorice supusă tuturor intemperiilor se va încheia.

Prin voinţa noastră, prin lupta noastră spre libertate, spre România năzuinţelor noastre.

CALENDAR ROMÂNESC

IANUARIE

În ianuarie 1934 apare primul număr din Revista Fundaţiilor Regale, sub conducerea lui Paul Zarifopol, ajutat de Radu Cioculescu şi Camil Petrescu. Revista îşi va înceta apariţia odată cu instaurarea republicii, în 1947.

La 1 ianuarie 1894, a apărut primul număr al revistei VATRA, scoasă de I.L. Caragiale, George Coşbuc şi Ioan Slavici.

La 7 ianuarie1919 cade pe Nistru, Generalul Stan Poetaş.

La 12 ianuarie 1889 se naşte poetul Artur Enăşescu. Poezia sa „Balada Crucii de Mesteacăn" (scrisă la Oituz în iulie 1917) a devenit o celebră romanţă.

La 23 ianuarie 1549 moare în vârstă de 51 de ani, umanistul sas braşovean, Johannes Honterus, teolog, gramatic, geograf, muzicolog, literat, cel care a înfiinţat tipografia din Braşov.

La 24 ianuarie 1859 are loc Unirea Principatelor, Alexandru Ioan Cuza fiind ales Domn al Munteniei după ce fusese ales Domn al Moldovei.

La 24 ianuarie 1859 se naşte la Boboştiţa, în Albania de azi, cel care avea să devină scriitorul român Victor Eftimiu, activ mai ales în domeniul dramaturgiei (Înşiră-te mărgărite, Coşul negru, ş.a.). A trăit 83 de ani din care ultimii ca scriitor oficial al regimului din Bucureşti. A fost acuzat că odată cu textul imnului albanez, pe care l-ar fi compus, ar fi „transmis" Republicii Populare Albania şi notele cântecului patriotic românesc „Pe-al nostru steag e scris unire", care de atunci a devenit imnul de stat albanez.

La 28 ianuarie 1889 s-a născut Martha Bibescu, descendentă pe linie maternă a lui Constantin Mavrocordat, căsătorită cu asul aviator George Valentin, scriitoare, membră a Academiei regale belgiene de limbă şi literatură.

FEBRUARIE

La 1 februarie 1934 se naşte la Baia Mare, Nicolae Breban. După ce se califică strungar şi şofer, urmează studii filologice şi devene unul din scriitorii remarcaţi ai ultimilor ani („Animale bolnave", ş.a.). Cunoscându-se anumite divergenţe dintre el şi oficialităţile literare din RSR, surprinde confraţii şi publicul când, după o lungă călătorie în Occident, revine în ţară.

La 1 februarie 1949 moare gazetarul şi scriitorul N.D. Cocea, tatăl actriţelor Tanţi şi Dina, consacrat în special, în ultimii ani de după 6 martie 1945.

La 2 februarie, 1909 are loc premiera dramei „Apus de soare" a lui Barbu Ştefănescu Delavrancea, prima din trilogia sa istorică.

La 2 februarie 1964 moare la Bucureşti scriitorul Ion Marin Sadoveanu (Iancu Leonte Marinescu). Din operele sale: Sfârşit de veac în Bucureşti (1944) şi Istoria universală a dramei şi teatrului (1973).

La 3 februarie 1954, în timpul unui viscol rămas celebru, moare în Bucureşti scriitorul şi avocatul Ionel Teodoreanu. Avea 57 de ani.

La 5 februarie 1859, moare la Iaşi, înainte de a împlini 50 de ani, Alecu Russo, autorul celebrei Cântări a României, după opinia dominantă în critica literară. Regimul din Bucureşti nu s-a sfiit să intituleze ca atare o serie de manifestări ce au loc periodic, şi din care, dacă unele au caracter cultural-artistic, foarte multe sunt destinate glorificării partidului şi mai ales conducerii sale.

La 8 februarie 1979 moare poetul şi eseistul Alexandru Al. Philippide, fiul lingvistului Alex. Philippide.

La 9 februarie 1904 s-a născut Mircea Vulcănescu, despre care Preşedintele cehoslovac Masaryk a afirmat, citindu-i un proiect economic: „are trăsături de geniu", iar Constantin Noica, analizându-i lipsa de opere lăsate, a scris că la M.V. „creativitatea era mai puternică decât creaţia".

La 10 februarie 1949 moare romancierul şi criticul Octavian Şuluţiu.

La 12 februarie 1894 se naşte Otilia Cazimir, poetă şi prozatoare care i-a inspirat unele versuri lui Topârceanu.

La 18 februarie 1974, moare în vârstă de 66 de ani, la Bucureşti, Cicerone Theodorescu, fost poet ermetic, la începutul carierei sale literare, convertit la militantismul socialist în perioada Fondului Literar.

La 15 februarie 1834, se naşte prozatorul şi istoricul V.A. Urechia, adversar al Junimii.

La 23 februarie 1919 moare Gheorghe Pop de Băseşti. Condamnat în Procesul Memorandumului, a plâns deoarece s-a socotit batjocorit că i s-a dat o pedeapsă prea mică. A prezidat Adunarea Unirii din 1 decembrie 1918 la Alba Iulia şi a fost Preşedinte al Partidului Naţional din Ardeal.

La 26 februarie 1919 s-a născut poetul Constant Tonegaru.

La 28 februarie 1754, se naşte în satul Râciul de Câmpie, din ţinutul Mureşului, Gheorghe Şincai, ca fiu al lui Ioan şi al Anei, născută Grecu

DOUĂ SECOLE DE LIBERTATE

Pavel Chihaia

Se ştie că la 5/17 ianuarie 1859 Camera Electivă din Moldova proclamă domn al ţării pe colonelul Alexandru Ion Cuza, iar la 24 ianuarie Camera Electivă munteană alege în unanimitate tot pe Alexandru Ion Cuza, înfăptuind astfel importantul act al Unirii, cu consecinţe atît de rodnice în viaţa politică, socială şi culturală a poporului român.

Deşi state multinaţionale ca Turcia – cea mai interesată – şi Austria, precum şi unele puteri care, din motive egoiste, nu doreau o destabilizare a raportului de forţe din Europa de Est, au încercat să împiedice, apoi să temporizeze această unire, voinţa muntenilor şi a muntenilor a triumfat şi astfel s-au pus bazele României moderne.

Dar nu a trecut decît un secol – numai un secol de libertate a cunoscut tînărul stat – şi imperiul rus comunist, mai apăsător şi mult mai dominator ca imperiile anterioare a stins speranţele puse de români în viitorul lor, făcînd din ţara dintre Tisa şi Nistru un fel de paşalîc medieval, fără libertăţi, fără orizont şi fără entitate naţională. Încît putem considera că libertatea României nu a reprezentat decît o paranteză între două grele sclavii, între două imperii ce-au luptat pe faţă şi cu înverşunare împotriva tradiţiilor creştine ale românilor – islamismul otoman şi comunismul rusesc.

Această libertate, limitată din nefericire la hotarele unui singur secol, această conştiinţă a propriei identităţi care a dat valori de talia unui Eminescu, Iorga sau Blaga, ne îndeamnă să propunem o paralelă cu o altă epocă de înflorire din istoria poporului român.

Într-adevăr, ştim cu toţii că Basarab I a pus temeiurile Ţării Româneşti prin lupta din 1330 de la Posada, unde a căpătat independenţa faţă de puternicul vecin din nord, regatul ungar. Dar înălţarea Ţării Româneşti la rangul de putere unanim recunoscută, cu un prestigiu cert în lumea balcanică şi faţă de alte ţări mai îndepărtate, a fost opera voievodului Nicolae Alexandru, fiul lui Basarab. Nicolae Alexandru a cerut şi a obţinut de la Constantinopol întemeierea unei mitropolii, a ctitorit frumoasa şi majestoasa biserică – din fericire păstrată pînă în prezent – din Curtea de Argeş cu hramul patronului său şi a încurajat comerţul, precum şi dezvoltarea unor importante centre orăşeneşti din Ţara Românească.

Dar după un secol – acelaşi interval de independenţă pe care l-am evocat mai sus în legătură cu actul Unirii – adică în 1453, Constantinopolul este cucerit de turci şi acest eveniment a antrenat prăbuşirea întregei Europe estice – exact ca după sfîrşitul ultimului război, după 1945. Dacă între domnia lui Mircea cel Bătrîn şi căderea Constantinopolului, voievozi viteji ca Vlad Dracul, Ioan de Hunedoara sau Vlad Ţepeş mai reuşesc să ofere românilor momente de libertate şi să opună rezistenţă pe linia Dunării, încercînd – fapt neglijat de istoriografia occidentală – să salveze valorile europene, după prăbuşirea Bizanţului din 1453, stăpînirea otomană este deplină.

Propunînd acest paralelism – cele două secole de libertate ale poporului român, la începutul existenţei sale şi mai aproape de zilele noastre – am intenţionat să punem în lumină atitudinea şi starea de spirit din cealaltă parte a Europei, a Europei Vestice, neafectată material şi sentimental nici de întunericul islamic, nici de invazia comunistă.

Ce se petrecea în vest în momentul ocupării Constantinopolului, ce se putea constata acolo după căderea Berlinului din 1945? Şi-a dat seama Occidentul de implicaţiile tragice ale prăbuşirii lumii estice sub impactul celor două puteri iraţionale şi de un exacerbat naţionalism, imperiul islamic şi imperiul comunist?

Fie-ne îngăduit să remarcăm că, imediat după căderea Constantinopolului, se întemeiază la Florenţa, în 1459, faimoasa „Academie Platonică", sub auspiciile luminatului Cosimo de Medicis, condusă de umanistul Marsilio Ficino. Marsilio Ficino, printre ai cărui elevi iluştri s-au numărat Marguerite de Navarre, Parcelsus şi John Colet, a tradus dialogurile lui Platon, precum şi o parte din Corpus hermeticum *(conţinînd operele neoplatonicilor Porfirius, Plotin şi Proclus, precum şi cele atribuite lui Dionisie Areopagitul).*

Această activitate vădeşte pe de-o parte că tradiţia europeană iniţiată de cultura greacă a putut fi salvată şi că ea a continuat să se dezvolte şi să dea roade – a fost ca o flacără care s-a mutat de pe ruinele Constantinopolului în tot mai înfloritoarea Florenţă, ceea ce în sine reprezintă un fapt extrem de îmbucurător – dar totodată nu ne putem opri de a considera aceste preocupări, desigur lăudabile, foarte îndepărtate de tragica agonie a Răsăritului. În timp ce Islamul înălţa hecatombe în lumea balcanică şi transcarpatică, Cosimo de Medicis protejează şi îndeamnă la creaţie pe cei ce vor pune temeiurile Renaşterii, arhitecţii Brunelleschi şi Michelozzo, sculptorul Donatello, pictori ca Fra Filippo Lippi şi Fra Angelico. Lorenzo Ghiberti lucrează uşile de bronz ale Baptisteriului din Florenţa iar familia Pitti îşi construieşte faimosul palat – în stilul renaşterii florentine. În sfîrşit, condotierul Gattamelata îşi comandă statuia ecvestră în bronz, executată de Donatello, imagine a forţei brutale şi victorioase – dar, vai, nu asupra negurei musulmane, ci a unor neînsemnaţi adversari locali.

Franţa evoluează de asemenea normal, primind dinspre Italia suflul nou al umanismului, ale cărui izvoare porniseră din nefericitul şi abandonatul Bizanţ. Ludovic al XI-lea, devenit rege, angajează lupta contra nobilimii, care se organizează pentru a lupta împotriva dominaţiei regale în „Liga Binelui public". După bătălia indecisă de la Monthery (1465), Ludovic al XI-lea trebuind să facă concesii, concedînd Normandia fratelui său Charles de Berry.

În momentul căderii Constantinopolului sîntem la sfîrşitul războiului de 100 de ani, Anglia ne mai posedînd pe continent decît portul Calais, şi la începutul conflictului (cu un nume ce contrastează prin însuşi suavitatea lui cu lupta înverşunată dintre cele două lumi) celor două clanuri, „războiul celor două roze" între casa Lancaster (avînd ca emblemă un trandafir roşu) şi casa de York (un trandafir alb). Istoria ne spune că Richard de York, ajutat de fratele său vitreg Warwick se revoltă împotriva regelui Henric al VI-lea de Lancaster. Bătut la Saint Albans (1455), apoi la Northampton (1460) şi la Towton (1461), Henric al VI-lea a fost în cele din urmă detronat şi înlocuit du Eduard al IV-lea, fiul lui Richard de York. Dar, ulterior, Warwick se ceartă cu Eduard şi reîntronează pe Henric al VI-lea în 1470. Aceste sheakespeariene, spectaculoase evenimente atrag interesul – trezind desigur şi curiozitatea istoricilor – dar ştim că de cealaltă parte a Europei nu partide sau facţiuni ci popoare întregi luptau pentru supravieţuire şi pentru salvarea valorilor creştine.

Nu mai insistăm asupra cursului firesc al istoriei vestice în timpul luptelor dintre Bizanţ şi musulmani. Vom aminti numai că după mijlocul secolului al XV-lea Europa de Vest se consolează de pierderea celeilalte jumătăţi ale sale, căpătînd gustul explorărilor şi cuceririlor coloniale: în Portugalia, de pildă, în timpul prinţului Henric Navigatorul se descoperă Madera, Azorele şi insulele Capului Verde.

Faptul că o parte din lumea civilizată – Europa vestică – s-a aflat în afara impactului otoman şi a putut să îşi continue netulburată o fericită evoluţie, este un fapt pozitiv deoarece ea va rămîne citadela culturii europene. Ne putem imagina ce s-ar fi întîmplat dacă turcii nu ar fi fost opriţi la Carpaţi sau la Viena şi ar fi înaintat încă din secolul al XV-lea, cînd se prăbuşeşte lumea estică, pînă la Atlantic sau chiar dincolo de Canalul Mînecii. Ar fi echivalat cu o dispariţie a întregii omeniri în haos. Deci noi sîntem fericiţi că, în împrejurările de atunci, măcar o parte a lumii a fost salvată, după cum în prezent avem un sentiment reconfortant că lumea vestică poate evolua în libertate şi poate continua temeinica tradiţie europeană. Dar mărturisim că am fi fost bucuroşi dacă am fi constatat o deplină solidaritate şi la mijlocul secolului al XV-lea şi în deceniul al cincelea din secolul nostru cu nefericirile lumii răsăritene şi am fi remarcat un efort mai vizibil de a o descătuşa de teamă, de sclavie, de această moarte spirituală la care a condamnat-o Turcia islamică şi Rusia comunistă.

Ca să ducem mai departe paralelismul propus, vom observa că la sfîrşitul ultimului război, lumea vestică nu şi-a putut continua cu totul netulburată existenţa, ca după prăbuşirea Bizanţului din 1453. Spectrul larg de arme ucigaşe ale lumii moderne a afectat într–o măsură întraga omenire. Dar, pe de altă parte, a apărut un nou continent, America, care a fost mai ferită de flagelul comunist decît vestul Europei. Ajutorul Americii a fost providenţial şi a permis Europei vestice o redresare grabnică. În aceşti ani ai redresării nu a putut fi vorba de o izgonire a inamicului tot mai declarat din Est – nimeni nu a ridicat această primejdioasă mănuşe – nimeni nu a îndrăznit să mărturisească sau să deplîngă ce se petrecea în Est, deoarece zonele de influenţă fuseseră precis delimitate la Yalta în momente de grea cumpănă şi o parte a lumii civilizate a fost sacrificată pentru ca cealaltă să-i supravieţuiască. Redresarea Occidentului a avut loc după 1945 cu paşi repezi. De fapt, cele două jumătăţi ale Europei au evoluat în paralel dar spre direcţii contrarii: în vest spre civilizaţie şi progres, în est spre barbarie şi întuneric.

În privinţa înfăptuirilor din vest, în momentele de naufragiu ale lumii estice, putem aminti că în 1947 Andre Gide primeşte premiul Nobel pentru întreaga sa activitate literară. Albert Camus scrie La Peste, *Jean Paul Sartre* La Putain respecteuse, Mort sans sepulture *şi ceva mai tîrziu, în 1948, cînd ruşii ocupă definitiv România (dar fără nici o legătură cu acest eveniment),* Les maines sales. *Tot atunci Le Corbusier construieşte prima „maşină de locuit" la Marsilia. În vreme ce sute de mii de oameni cunoşteau drumul lagărelor şi închisorilor, Aldoux Huxley scrie* The perennial Philosopy. *În Germania de vest se întemeiază faimosul „Grup 47" din care au făcut parte Ingeborg Bachmann, Heinrich Boll şi Gunther Grass. În Italia filmul neo-realist cunoaşte un mare succes cu „Hoţii de biciclete".*

Nici una dintre înfăptuirile de mai sus şi – din nefericire – nici altele mai tîrzii, aparţinînd Vestului, nu evocă drama dispariţiei unei jumătăţi din lumea civilizată ca şi cum acest lucru ar fi fost de la sine înţeles. El a fost acceptat cu o fatalitate revoltătoare.

Se pare că în ultimii ani acest defetism cu privire la dreptul la o viaţă liberă a popoarelor înrobite din Est a început să se clatine şi cei care pledează pentru o lume indivizibilă au început să aibă cîştig de cauză. Se impune adevărul că sclavia Europei de Est apropie tot mai ameninţător înrobirea întregii planete. Poate acest argument, dacă nu sentimente de solidaritate umană, să determine în opinia occidentală adoptarea unui alt unghi, din care să se poată vedea şi necesitatea unei vieţi demne pentru popoarele din Răsărit, deci şi pentru poporul Român.

CURENTUL LITERAR

„... ET CIRCENSIS“ (nu c-am uitat începutul, dar dacă...)

de Iosif Ioachim

Nu, neică Vasile! Nu!

În nici un caz nu plec de-aici. Și știi cine m-a hotărît? „Tovarășu‘ “, neică Vasile! „Tovarășu‘ “ personal.

Citii azi, 30 septembrie 1983, „scrisoarea de felicitare“ a lu’ tovarășu’, către județul Olt care a „încheiat“ recoltatul porumbului.

Păi vezi? El ne scrie!

Arată-mi și mie o scrisoare de-a lui Reagan cu „dragi fermieri, am primit cu multă satisfacție telegrama prin care raportați... eu vă zic bravo! Bravo că ați dat la rațe, bravo că ele au crescut, ca să fie Americii scut. Bravo, băieții mei, sînteți okey!“ și să semneze cu majuscule îngroșate RONALD REAGAN (ca al nostru)...

Dar Reagan, nu!... și știi de ce? fiindcă nu-l in-te-re-sea-ză! De-aia. Nu-l interesează cum îl interesează pe-ăsta, pe tovarășu‘...

Degeaba! Nimeni nu-i ca ăsta!...

El se preocupă de toate. De la irigații, la cătiți și case („... să aibe pereții cît mai subțiri, că... economia...), de la sport, și artă, și cultură, la depozitarea științei („... ca să fie una singură, da’ puternic avansată, așa că desființați institutul de matematică, și ăla de sociologie, și ăla de...“), ...și de sănătatea și fericirea noastră personală...

Ba, colac peste pupăză, i-ați mai căzut și voi pe cap cu toate problemele voastre ca să vi le rezolve. El săracu’ — suflet milos— a pus osu’ la treabă și a’nceput să vă explice așa... cu cuvintele voastre... și vă tot explică și în contacte directe, și în ONU, și în conferințe internaționale, și în... că mi-i și teamă să nu ni-l obosiți, doamne ferește... să ni-l obosiți și să nu-și mai găsească „resurse“ să ne spună și nouă cînd să arăm, cînd să culegem orzoaica și cînd grîul, să ne învețe cum e cu șeptelul, și cum e cu animalele mici...

Da băi neică Vasile, da! Este aici, „la noi“ și ni-i teamă...

Dacă cumva obosește din problemele voastre mondiale și face vreo brîncă la creer? Și ne trezim cu el împozat în chenar gros pe prima pagină (ca cu „tătucu“)? Ce ne facem atunci?...

> *...nu de alta, dar dac-o fi mai spre Crăciun, s-a dus dracului tot chiolhanul, că ne pune pe tren, cu mic, cu mare, să-l vedem cum doarme cu mîinile spre burtă (că ei nu-s creștini, ca să-și pună mîinile cruce), și-ți dai seama... orentregi să stăm cu moacele plouate și să ne și televizeze... sînt curios acum dac-o să-l ia „alb-negru“ sau „color“...*
>
> *Io cred că-l ia „alb-negru“; și ca să fie mai „de doliu“, da’ și ca să se arunce mai puțini bani după un an, sau doi... că cam atîta trece pînă se descoperă c-a fost bandit... (doar la „tătucu“ au trecut trei ani, da’ și țara era mai mare, și și „tătucu“ fusese și mareșal...)*

Așa că, neică Vasile, io nu plec!

Ce-s nebun să pierd „spectacolul“ de aici? Acolo, la voi, dai bani grei pentru spectacole. La noi e pe gratis (... sau s-o zice „gratuit“? ... că io cu nuanțele...)

Ca să nu fii supărat că nu vin, uite că-ți dau o idee „de milioane“: scoate un ziar neică Vasile.

Îi pui titlul „Bavaria nouă“ și eu îți trimit de-aici articolele și matale le traduci (că limba aia a voastră, cu verbul-acțiune pus tocmai la urmă...). Par-că văd titlurile:

„Întrega recoltă, strînsă grabnic și fără pierderi!“, „Cine răspunde de plimbarea inutilă a produselor?“, „Fructuosul dialog de lucru al domnului ministru prezident cu specialiștii din industria textilă“, „Ministrul prezident a analizat modul în care au fost transpuse în practică indicațiile privind eficiența muncii în legumicultură“...

Îți spun eu că o să meargă. O să răstorni banii cu lopata...

Toată lumea o să-ți cumpere ziarul!

Ăia scorțoșii, preocupații de „Sparbuch“ o să-l cumpere spunînd că-i „humoristic“...

Ăilalții, ăia care știu să rîdă, și care vor să știe mereu „ce zi e azi?“, o să citească și data ziarului.

...Și cînd or vedea că matale ai pus data „26 ianuarie 1996“... atunci o să-și dea seama „ce zi e azi“...

...și-și fac bagajele și trec și pe la noi pe-aici, mai des, și se uită mai atent, ca să se obișnuiască...

> *...să nu le fie șocul prea mare...*
>
> *(...titlul îl las tot berc. Veni acu’ ăla micu’ și-mi spuse că s-a terminat cota de combustibil și că pînă mîine n-au cu ce coace. Deh! ...„grelele moșteniri ale trecutului“...*

„DESȚĂRAȚII“

Te miri că pe „acolo“ e multă pleavă. Cîți Bălcești crezi matale că ne acordă soarta? Crezi că noi pe aici îi avem și nu vrem să vi-i „trimitem“?

Te-ai gîndit însă vreo-dată cine a avut de ales între „rămas în“ și „rămas la“? Te-ai întrebat cine a avut curajul să lase totul (de la morminte, la apartamentul luat în rate) ca să ajungă „la voi“?

Țăranul și muncitorul, au prea puține „rude“ și prea puțini bani. Au — ancestral — prea puțină fantezie. Au învățat de mici să se facă frate cu dracul pînă trec puntea și... istoria ne-a construit podul „de-alungul“ mlaștinii, nu ... ca „la voi“.

Mica burghezie „de mijloc“, chiar dacă are ceva rude și ceva mai mulți bani, se gîndește de zece ori înainte de a renunța la carpeta cu cămile și la șifonierul „rămas de la mama“.

Rămîn „vaporenii“, „șoferii pe TIR“, ăia cu „am un frate — un văr de-al doilea“ și — în fine — „’telectualii“ (că pe mine, prefixul ăsta „in“, m-a pus întotdeauna în încurcătură).

Și acum, hai să ne uităm mai atent la specia asta hibridă și — după unii — pe cale de dispariție: la telectuali.

Telectualul suferă încă din fașă (16-20 de ani) șocuri din cele mai diverse. Locul lui (precis fixat de secretarul general — președinte genial) este după clasa muncitoare și țărănime imediat înaintea oamenilor muncii maghiari, germani și de alte naționalități, fără „dăosibire“ de rasă, sex, sau credință religioasă.

Micul nostru telectual, care acasă a auzit că dacă n-are diplomă, n-o să aibe pensie și o să aibe și hainele merdare, face — privind atent în jurul lui — primul salt în filozofie, întrebîndu-se „cine sînt eu“?

> *(sigur că-i este greu, că în școală n-a „făcut“ logică, iar prin librării n-a apucat să vadă cele cinci titluri publicate în ultimii treizeci de ani).*

Și atunci, pavat cu bune intenții, o pornește de unul singur și „o ia pe puncte“:

1. Nu e „clasă muncitoare“, că... „de ce? proprietatea asupra mijloacelor de producție? nu cred că e asta... că în calitatea noastră de proprietari... sau faptul că telectualul pleacă acasă cu stiloul — mijloc de producție în buzunar...?...“

2. Nu e „harnica noastră țărănime“ că... „n-am mai văzut nici carnea vacii, darămite vaca-ntreagă... da!... da’... de ce nu se ține cont că de-atîta cules patriotic, am învățat și noi să deosebim știuletele de sfeclă ... ? ...“ ... par-că e mai ușor să afli ce „nu ești“, decît ce „ești“...

... o fi ceva... — cum ziceau „clasicii“ — legat de bătăturile din palmă? Păi atunci... (da’ nu mai zic nimic, că nu e bine să te iei de activisto-conducători).

Și uite-așa, de mic, telectualul nostru trăiește continuu traume de înțelegere. Că ce dracu’ să mai înțelegi, cînd cu bacalaureatul ăla de examen de maturitate (care pe vremuri... ehe!), te repartizează — prin oficiul forțelor de muncă — să jumulești fulgii la abatorul de rațe?

Încet, încet, în timp, mintea i se luminează prin fenomenul de osmoză sociologică și deodată are „revelația“, secunda minunii: „Știe!“

„Telectualul este ăla care pleacă dimineața la servici cu „senviciu“ în „servietă de diplomat“!“

Dacă-ți duci gustarea în buzunar, sau în plasă, nu ești telectual!

> *(...și dacă nu ești, nu ai de unde ști succesiunea epocilor istorice... de la epoca pietrei, a bronzului, pînă la epoca plasei și epoca cozilor...)*

Acum, după ce a descoperit adevărul, telectualul nostru descoperă că are și obligații. Trebuie să-și cumpere cărți (mai vine unu’-altu’ și se uită), citește Flacăra, se duce la spectacol și e și el atent la „ce se mai poartă“. Își face cruce că a scăpat de Kafka și-i pare puțin rău că nu mai are rost să-l citească pe Hemingway, nu de alta, dar „zăpezile“ ... și „aia cu peștele“... îi plăceau. Da’ dacă nu se mai poartă... „tragem“ cu Breban și cu Nichita Stănescu.

Și mai trec anii, și din „vizionar“ devine „funcționar“, sperînd s-ajungă „pensionar“.

Și anii ca anii, dar zilele trec greu. Jurîmprejur cenușiu și aclamații... Sinucideri „pe dinlăuntru“ și urale scandate de bătăile de palme pe care ți le-ai da în propriul obraz... ...Și dacă are „rude“ și dacă are noroc, și dacă ascultă pe unde scurte, ...„rămîne la“...

Și „acolo“, alte traume primii ani, alte sfaturi „că aici trebuie...“, „aici dacă n-ai bani...“, „aici dacă n’ai mașină...“, „aici dacă n-ai...“ și... încet-încet uită totul și redevine telectual, dar ...„din vest“...

...le-am trimis două pachete de „optîșpe kile“...

...eu am muncit din greu ca să-mi fac...

Mămăliga nu-i trotil!

De veacuri s-a-nvățat că nu e „cuminte“ să explodeze. Ea cel mult — fermentează...

De unde Bălcești?

...și totuși... pleacă sîngele țării... pleacă cei care mai au dreptul la speranță...

„ ... PE PLAN ISTERN ... “

Avem noi ce avem de patru-cinci ani cu contele Tisza. Sau... altfel spus: ia priviți pe fereastră ce vreme ploioasă cu vînt...

Ce dacă-i frig și nimic să ne punem pe masă?... Ia uitați-vă pe fereastră... spre în afară... nu-l vedeți pe contele Tisza? (ce dacă-i mort de șaizeci de ani? „al nostru“ e-n viață și... „de la unu la trei ani“... ca pe vremea „ăluilalt“...)

Dela Zelinski citire, marea artă-n politică e să schimbi macazul privirii... să-i faci să privească peste cinci-opt genearații... Mai omorîm cu glonțul, cuțitul, sau... înfometarea prin cuvînt (apaluze și ovații) pe vreo „cîțiva“... dar... ia priviți la viitorul doi, sau trei, sau...

Nu-i așa că s-ar putea (dacă ne-ajută și ăia din vest!) Să ne fie mai bine ca înainte de izbucnirea păcii?... Sau să ne fie barem „la fel“...

Măi fraților! Nu vă mai luați de „el“! Nu mai faceți bancuri (destul a făcut mă-sa cu noi...!) Ce vă costă să-l aplaudați? Ziceți și voi că sînteți la circ... că vedeți un scamator — dresor de cuvinte...

...Ce vă costă să-l aplaudați?

Demnitate? Titlul de om?

Ce v-o fi venit cu toate astea?

Ia uitați-vă la ăia din vest!

Mașină, bani, vacanțe-n Bermude, și plînset înduioșat de-asupra pachetului cu șase kile de făină, două de ulei și patru de zahăr, pe care ni-l fac... de pomană „cadou“...

Ce demnitate? Ce titlu de om?

Pentru cine?

IONESCO între NU și RĂU

de Gheorghe Stanomir

Eugene Ionesco nu aparține literaturii române, în care și-a făcut debutul în 1931, dar nici exclusiv celei franceze, care l-a ridicat pe soclul (atît de paradoxal pentru un om al teatrului) de membru al Academiei, ci celei universale — ca atare nu poate fi înțeles integral decît depășit cadrul dincolo de penibilele delimitări geo-culturale sau de limbă și mentalitate literară. Așa de exemplu, o mare parte a pieselor sale au văzut lumina rampei nu la Paris, ci în Germania Federală, unde Ionescu a avut o importanță hotărîtoare în dezvoltarea teatrului și-a esteticii dramatice, situîndu-se la polul opus al teatrului brechtian. La Rin și Ruhr, parizianul născut la Slatina are mai departe un public credincios, care se înghesuie în amfiteatrele universității sau în sălile de conferință, atunci cînd maestrul apare în carne și oase, întruchipare reală de dincolo de personajele sale de neuitat, ca de exemplu pe 9 noiembrie 1982 la Bochum, sau, pe 5 noiembrie 1983, la Mannheim. Mai ales pentru un român, o întîlnire cu Ionesco e-o întîlnire caragialiană cu jocul de-a cuvîntul, cu o esență aparte a teatrului. Ca și în cazul lecturii pieselor, întîlnirea e la început absurdă, mai ales pentru cei ce se află în pragul aventurilor, dar devine adîncă și pătrunzătoare pentru fiecare dintre noi, atunci cînd descoperim în dezlînarea și destinul absurdului tot mai multe colțișoare din propria intimitate.

ROMÂNIA

Cei care s-au născut atunci cînd România devenea o republică populară din eprubete dogite de zinc s-au trezit în teatrul lumii și al scenei cam în vremea în care maestrul era deja unanim recunoscut. Cunoscîndu-l și cunoscîndu-se în el, această generație s-a mai născut încă o dată, durerile facerii ducîndu-le la data asta însă doar fătul, iar atît cezariana sau fazele de spitalicism, care sînt de netăgăduit, n-au mai putut fi puse în sema lor sau a autorului de la Paris, în zodia căruia vedeau o altă lumină a lumii, ci au rămas pe veci în contul timpului. Aceasta, machiavelic, a mai și mediat, pe ici, pe colo, căci Ionesco nu s-a dezbărat de tot ceea ce adusese cu el de la București, iar reciproc Bucureștiul se simțea, cel puțin inoficial, al dracului de țanțoș știind că un urmaș de-al Conului Iancu s-a ajuns la Paris. Toată povestea tindea în jurul lui 1970 să devină moft-moft. Tradus, jucat la Teatrul de Comedie și la Bulandra, la Casandra și Nottara, apoi în mai toată provincia, este reinterzis oficial, însă treaba nu mai funcționează — microbul ionescian atinsese catacombele ființei miticești, care se lupta în aceleași timpuri cu averea moștenită de la Ion Luca Caragiale. Să nu uităm că este epoca premergătoare marelui val de exil intelectual al anilor ’70, în care universalitatea poeziei dramatice ionesciene legitima în substratul ei sarcastic și extrem de legat de real o luptă cu absurdul la sine acasă, și nu printre străini. Lucrurile s-au schimbat în cei peste 10 ani următori în mod firesc înspre rău, azi chiar o montare din Caragiale fiind oarecum problematică. Așa că-l căutăm, pe cît putem, și-l redescoperim în acele limbi și pe acele plaiuri, care știu a-l prețui. Autor fecund și la subiect, curiozitatea celor care l-au acceptat și integrat nu numai subiectiv ci și ca sistem de referință artistică, i-a dat o aură aparte, pe care non-cîntărețul chel a știut să și-o supună, victimă a datoriei, în sensul unei trambuline, lovind prostia care consumă ideologii sau cultură precum porcinele noroiul cu o rafală de avalanșe și de prăpăstii teatrale, din care s-a născut un nou gen, cel așa-zis absurd. Brecht s-a muncit încă din tinerețe cu Shakespeare, epizînd și adaptînd; Ionesco a dat la bătrînețe un „Machbett“ (montat în Germania de Ciulei la Muenchen) de o mare răutate dramatică, în care, pînă și moartea puterii nu mai e decît o farsă de consum.

Cum istoriile literaturii și dicționarele sau bibliografiile de specialitate ni-l prezintă ca pe-unul într-atît de mare, încît pare a fi murit de hăt-vreme, surpriza este înzecită, să-l poți vedea la cîțiva metri de tine, să-l poți observa, cum merge și cum se oprește și se uită curios în stînga și în dreapta, cum se așează pe-un scaun, cum tace, cum vorbește. Ionesco trăiește plăcut și decent — nimic din aroganța și cochetăria ridicolă a omului de teatru care și-a pierdut compasul și repertoriul și-și ascunde nesiguranța jucînd ala’ndala ce și cum apucă. Pe de altă parte, aflăm din presă că nu se poate despărți de scenă, jucînd într-o piesă a Wirginiei Wolf, împodobit cu-o barbă mare, albă. De la Paris se aude că va juca cu alți „mari“ ai teatrului o piesă în favoarea asociației „amnesty international“. Pentru scurt timp, dai un alt tîlc faptului că trăiești departe și totuși nemaipomenit de aproape de el. Căci, ceea ce face, pînă se așează pentru a citi, ți-l reapropie ca pe-un rinocer fără coarne al unui rege care n-o să moară niciodată, de fapt un pensionar firav însoțit de-o soție ca scoasă dintr-un basm. Puțin obosiți de timp, ambii dau prezentului exact ceea ce-i lipsește — aura trecutului, o consistență utopică, de icoană, căldură. Iar după ce Ionesco începe să citească, în sală se face o tăcere de mormînt.

La Mannheim, Ionesco s-a prezentat publicului în primul rînd ca artist plastic. Cum e de presupus că o asemenea expoziție va mai călători prin bătrîna Europă, pînă va fi restructurată într-un catalog sau volum de artă, ne vom mărgini în a prezenta, ce-i drept numai în alb/negru, două lucrări — direcțiunea de la Kunsthalle Mannheim a avut bunăvoința să ne permită acest lucru și să ne pună la dispoziție aceste două reproducții fotografice, pentru care îi mulțumim, aici, încă o dată. Am ales intenționat două bucăți care facilitează asocierea unor planuri diferite din biografia și opera artistului.

Acum peste 50 de ani, Ionesco era în București un critic literar colțos. Puține la număr, o serie de studii (Ion Negoițescu, 1966, 1969; Gelu Ionescu, 1973; Klaus Heitemann, 1975; Ilina Gregori, 1980 — pentru a aminti numai cîteva din cele mai importante) cercetează această epocă de debut. Cadrul general este cel al unei explozii calitative și cantitative literare, unică în felul ei, pînă acum, în cultura românească, explicabilă sub aspect istoric: crearea unui mare stat național unitar se combină cu un complex fatal de-a deveni cu orice preț sincron Occidentului și cu o adîncă criză de identitate, pe care deja Eminescu sau Caragiale o descriseseră, dobîndind-o, în cumplita ei ambiguitate.

În acest cadru, Ionesco distruge litaratura în toate prejudecățile pe care ea le aplică, deci și ca limbaj ca atare. Acest „NU“ (așa se numește volumul apărut în 1934), nu este numai o frondă literară nihilistă.

FUGĂ

Egal dacă critica viza latura fudulă, inerentă unui apogeu literar, sau dacă ea s-a constituit într-adevăr radical (vezi o evoluție similară la Emil Cioran), masacrarea limbii tindea spre o demascare a ceea ce s-a instaurat ca un rău incurabil în logos, la o vizualizare a absurdului. Avînd norocul să supraviețuiască războiului european și dictaturilor care s-au succedat și au atins un alt apogeu în România, Ionesco a făcut în mod firesc acel pas, pe care geniul său îl sesizase deja la debutul de acum o jumătate de secol: a devorat literatura consecvent, a dezbrăcat limba de om, omul de decor — fie el un scaun banal sau un tron regal —, iar decorul de limbajul său tradițional, pentru a le repune pe scena teatrului universal într-un nou dramatism între cuvînt și imagine. Viziunea grăiește de la sine, cuvintele făcute ferfeliță se împleticesc printre niște personaje, care par a fi bucăți din vechi decoruri ale inconștientului, uitate, perimate, împăienjenite... Teatrul astfel înviat este un mediu nou, care dă imense posibilități imaginației; stupefiat, publicul se recunoaște absurd și acceptă ca beat acest libaj într-adevăr rău, considerîndu-l, chipurile, nostim și numai răutăcios. Această dilemă, cuvîntul măcinat dinăuntru devine imagine și reaua credință din el care-l salvează, reintegrîndu-l în peisajul teatral european, i-a dat totodată consistență eroului ionescian Beranger. Transpus într-un secol al vitezei nu numai tehnologice și-n mode ideologice sau culturale, acest nepot rătăcitor al lui Mitică a început o luptă acerbă cu formele invizibile ale răului, altfel decît fîrtații lui de la poalele Carpaților, forme stranii, ce-i drept: rinocerii mai mult sau mai puțin mascați de pretutindeni! Părintele său, un Ionesco devenit între timp academician și’ntr-un fel un bunic sfătos al literaturii post-belice, s-a luat la harță ca-n tinerețe cu lumea și păcatele ei, confirmînd acea adîncă bunătate din multe replici ale pieselor sale, vizînd răul ca atare și mai ales pe acela care se mascase ca profet al binelui. A fost firesc ca Bucureștiul să se dezică oficial de el. În să, în același timp, probabil conștient de perenitatea și manipulabilitatea cuvîntului chiar absurdizat, Ionesco a dus destrucția limbajului prin imagine, cum îi reușise pe scenă, un pas mai departe, așteptînd-o în culori vesele și-n forme de mare expresivitate pe hîrtie — astfel a descoperit din nou, pentru sine, un nou mediu, un nou limbaj, care are ceva din poezia debutului. Expoziția ni se adresează în graiul ei, frapînd, la fel ca și cele două bucăți reproduse aici.

Văzîndu-l și auzindu-l pe Ionesco, viu în tăcerea de mormînt care s-a așternut între conferențiar și public, după vernisajul expoziției de la 5 Noiembrie 1983 la Kunsthalle Mannheim, (operă plastică produsă în mare parte în... Elveția!) devine palpabilă o altă universalitate, mult mai importantă pentru epoca noastră, tocmai din cauza micilor burghezi fuduli cu privirea pătrată și inima perfect rotundă; Ionesco nu s-a mulțumit să se lupte cu limbajul său de debut, pe care a reușit să-l transforme ca un regizor genial al lumii ca teatru în cîteva linii și puncte colorate, ci și-a căutat deasemenea un mod de expresie în ceea ce s-a născut în mod firesc din teatru — în film, în televiziune (4 ianuarie 1971, Westdeutscher Rundfunkt, programul III: „Der Schlamm“). O altă universalitate, implicînd tehnici de producție artistică preconizate de Walter Benjamin, căruia îi contrapune, „artist angajat“, mijlocul clasic al eseului sau al pamfletului politic. Dar iată: în timp ce Ionesco declarase, de exemplu, într-un interviu în Paris Match (4 11 1983, pag. 72): „Je voulais le baton de marechal... J’ai l’epee d’academicien“, colega Marianne Bornemeier de la săpătămînalul așa-zis alternativ din Heildelberg, „Die Communale“, postula (17 11 1983): „...entlarvt sich Ionesco, so revolutionar er auch einst mit den formalen Neuerungen seines Theaters gewesen sein mag, politisch letzlich als reaktionar“.

Pentru un moment, din axa București-Mannheim/Heidelberg (unde există un centru de studii „Ion Luca Caragiale“ sub conducerea profesorului Rupprecht Rohr) — Paris, s-a desprins astfel un strat de fard, de care lumea nu s-a putut debarasa în jumătate de secol de așa-zise mari revoluții tehnice sau culturale, o spoială care pare a se regenera în vecii vecilor. Ionesco, care a trăit și mai încorporează vital și la subiect această epocă, va fi știind mai bine, de ce atacă, mai departe, modest dar răspicat, răul, folosindu-se pentru aceasta și de limbajul bunicilor săi. Supunînd lumea unui astfel de rechizitoriu, nu propovăduiește implicit o împăcare, dincolo de NU și de RĂU?

Rubrica

CALENDAR NAȚIONAL

din pag. 2 este redactată de Domnul Constantin Mareș și se publică, pentru unii, spre aducere aminte, pentru alții, spre cunoaștere

○ ○ ○

„ Două secole de libertate "(pg. 2) redă o conferință a D-lui Pavel Chihaia ținută în cadrul manifestației ce a avut loc la Muenchen, cu ocazia sărbătoririi zilei de 24 Ianuarie.

Iosif Ioachim:

POLITICANȚI ÎN LIBERTATE

Voi sînteți „Exilul Românesc“ băi...?
...trențe și pleavă...

Cel puțin ăilalți, „neutralii“, recunosc cinstit că au venit acolo „la voi“ ca să mănînce o bucată de pîine albă... Că și ăia sînt români! Ca și voi și ca și noi ăştia rămașii „acasă“.

Cel puțin „neutralii“ sînt cinstiți. Ei nu fac politică. Ei își fac doar meseria. De ce credeți voi că sînteți mai rromâni decît ei? Doar așa... pentru că v-ar place să ne fiți „sfătuitori ministeriali“? Păi bă...! ăia „neutralii“ creează barem ceva... ce i-o duce și pe ei capul... care o pastramă, care o mașină, care o poartă, care o nouă stea... dar voi?
Voi ce creeați?
Prozeliți?

Păi nu-l avem și p-ăsta al nostru?... Cizmărașu' căruia de cînd i-a rămas cuișoru-n gură nu mai bate pingele și... vorbește:..
(că d-aia ăți vrea voi să ne-aduceți „la schimb“ pe gîngăvitul ăla de fu decorat de „genialul părinte...“)
...Nici ăsta nu știe altceva
Prozeliți!
Totu-i să bată din palme și să-l lingă...
Luați-vi-l-ați dracului și pe „el“ la voi!
Cred că v-ați înțelege bine
Vorbe...
Gargară...
„poporu“
„Burebista“
...trențe și pleavă...
...„Spuma asta-nveninată, astă pleavă, ăst gunoi, ne conduce azi“...
Degeaba încerci cu vorbe, țăranule, „numit“.
...nu ne-o fi venit ceasul...
Dar noi tot așteptăm!

...E ALBASTRĂ...

Îmi dau sema că ăștia din vest nu înțeleg, așa cum porcu'nțelege dece i se dau la micul dejun portocale...

Înțeleg dece-l aplaud pe „el“, înțeleg de ce bat din palme ca să nu-mi pălmuiesc ziua de mîine...

Ăștia din vest înțeleg totul!
...după logica lor...

Logica oamenilor normali, care nu se tem că mîine s-ar putea să nu mai găsească zahăr, ulei și – fiind optimist din natură – să nu ne mai găsim nici noi...

Plina de logică „logică“ a celor din vest, pentru care rachetele'nseamnă pericol de moarte, dar... numai dacă-s montate la ei.

Rachetele'nseamnă poluare, că poluarea mizeriei (aia de pe la noi) ei o vizitează „pitoresc“ trei zile.

Rachetele'nseamnă – „ce-aveți dom'le cu noi? De ce să ne gîndim la ce-a fost și va fi? Noi nu vrem război!“

Da! logică din vest... care pare logică pînă cînd cu toții, sortiții blonzi colhoznici ai viitorului, ai „viitorului care cîntă“ – înainte de-a rîde sovietele de ei...–, o să se'ntrebe, „de ce n-are logică?“ (ca noi).

Deh!

Voi ăștia din vest, care nu știți – cu logica voastră – că poți fi omorît lăsîndu-ți-se viața!...

Că... aveți nevoie de viață ca să fiți blonzii colhoznici ai viitorului... „grün“.

GRIJA ZILEI DE AZI

de Radu Bărbulescu

„ Schimbarea domnilor, bucuria nebunilor ”, își mormăie în barbă românul cel cuminte, aplecat asupra brazdei ce refuză cu îndărătnicie - măcar în ultima vreme - a da la iveală altceva decât, poate, un os mai vechi, ori urmele recoltei de peste an.

Să lăsăm, deci, Occidentului - neamțul ar spune : „ cailor, că au capul mai mare” -speranțele ori angoasele în ceea ce privește schimbarea muezinului suprem al partidelor comuniste mai mari, ori mai mici, survenită în urma decesului lui Andropov. Pentru noi, care prin contactul secular „ de piele ” cu „ sora ” noastră cea lată în șale și cu stea în frunte, de la răsărit, ne-am obișnuit atât cu hachițele-i din vremea de trezie, cât și cu sforăitul grandios și zbuciumul de picioare din timpul somnului, singura grijă rămâne de a ne strînge pe muchea patului și, cu un ochi închis, iar celălalt prins între scobitori, de a veghea a nu fi striviți sub genunchiul huidumei, repetând cu un loialism reflex : „ Le roi est mort – vive le roi ! ”

POVESTEA DESPRE CIAN-CIN SI „PROMOVAREA TINERILOR“

de Victor Frunză

Cacialmaua cu „promovarea femeilor“ s-a terminat.

Tovarășele aduse pe bază de rețetar să ocupe locuri în comitete și comiții și-au epuizat rolul istoric. Grija suspectă ca sexul slab să fie reprezentat pînă la cel mai mare nivel, s-a vădit și în aducerea unor ilustre necunoscute în foruri superioare, pentru care aveau-n-aveau chemare sau chiar alfabet, dar trebuiau să fie.

Adevărata natură a respectului față de femei a celui ce gîndește singur pentru toți și găsește dintre toate soluțiile posibile, ca un făcut, mai totdeauna pe cea mai rea, reiese însă în ultima „promovare“, de dată cea mai recentă, a tuturor femeilor deodată, prin interzicerea folosirii aparatelor electrocasnice și înlocuirea acestora prin „munci gospodărești“. Înapoi la lampa de gaz, la lumînare și la opaițul cu seu! Înapoi la spălatul omului în copaie! Niciodată, nimeni nu s-a gîndit în mod serios ce-ar putea face pentru femei, ușurîndu-le, în primul rînd, munca de acasă. Altminteri, mașina de spălat n-ar fi încă încă o raritate, iar cea cu program de lux, altminteri, aceasta din urmă s-ar fi produs în masă, una pentru fiecare familie, iar la fiecare colț de stradă ar fi fost spălătorii cu autoservire, ca în occident. Atunci, ca într-o poveste, România n-ar mai fi fost ceea ce este...

Întrebarea pe care și-o pun astăzi și copiii ar fi: de ce a mai fost nevoie de atîta „luptă a partidului“ și de atîția eroi, din care unii sînt în viață, pentru ca nici măcar atîtta lucru, ca banalul aspirator de praf, să nu-i fie lăsat femeii? Înapoi la bătător. Așa vă trebuie!

Acum măștile au fost date jos. Fața buhăită cu pieile frazeologiei atîrnînd fleșcăite, este singurul lucru ce poate fi arătat în fapte de conducerea de partid. Milioanele de femei au fost promovate pe la toate variantele de cozi: să tragă mîța de coadă, la coada măturii și la cozile propriu-zise, după hrana zilnică a copiilor pe care nu-i interesează cît de bine o să se mănînce peste o sută de ani, pentru că lor le este foame acum!

Totul a fost o perdea de fum. Pînă și impunătoarele tovarășe din anturajul prezidențial, sub care duduie podelele cînd pășesc, pînă și ele sunt una cîte una mătrășite.

Cum „promovarea“ cea cu adevărat sincer urmărită, s-a încheiat de multișor, iar puterea este deja concentrată în mîna celei căreia poeții nu mai prididesc să-i găsească noi calități în afara celor naturale de „mamă, soție și tovarășă“ și care atunci cînd nu dictează direct, își manevrează bărbatul, centrul de greutate trece pe „promovarea tinerilor“.

***

Dar ce muncă s-a depus pînă aici, cît talent politic a fost risipit și cît geniu politic, demn de cauze mai înalte, al altora, a fost pus la treabă!

Încă prin 1971, dacă nu ne înșelăm, „Scînteia“ și revista „Lumea“ făceau doamnei Peron, un eveniment de căpetenie al omenirii și asta într-o lume aflată, din toate punctele de vedere, la antipozi. Însă zadarnic putea românul să caute, la timpul respectiv, măcar o informație, cît de anemică, despre judecarea văduvei lui Mao, Cian-Cin și a anturajului ei, numit în documentele oficiale chineze „banda celor patru“. Despre felul cum Cian-Cin s-a suprapus partidului, profitînd de debilitatea mintală a soțului ei, despre modul de viață, imitîndu-l pe cel al împăraților chinezi, despre felul în care, treptat-treptat, pe toate funcțiile cheie ale partidului și statului și-a pus oameni credincioși „bandei celor patru“, asumîndu-și rolul de cenzor de cadre al țării, nici atît. (Și să vezi cum în foruri internaționale trimișii regimului vorbesc despre manevrarea informației de către ...alții!). Asta când între cele două țări, deși depărtate geografic, există numeroase similitudini de ordin socio-politic.

Numai că același regim nu înseamnă aproape nimic.

România s-a aflat mereu în contratimp cu evoluțiile din alte țări, mai ales cînd ele au însemnat un progres. În URSS, Hrusciov destaliniza societatea sovietică, Dej se îndîrjea să strîngă șurubul stalinist. În China, se începuse lichidarea urmărilor „revoluției culturale“; în România apetitul neodogmatic era abia la începuturile lui, prin ofensiva ideologică, lansată în vara lui 1971. În Ungaria, funcționează un sistem economic care asigură fiecărui cetățean o viață onorabilă din punct de vedere material; în România se inventează „revoluții“ de ședințe, menite să arunce vorbe peste foame. În Bulgaria, se face cultură; în România, cultura este demolată cu o dușmănie, care nici măcar nu mai este ascunsă, ținîndu-se să fie înlocuită prin chitciul „Cîntării României“.

Acest fundament stalinist, deja cu mai multe straturi și deci mai solid, a fost cadrul propice instituirii cultului personalității, excrescență cu două ramificații pe trupul și așa chinuit al țării.

Pentru că și-a asumat toate rolurile principale în această dramă istorică ce se joacă astăzi în România, este de înțeles (aproape!) că N. Ceaușescu vrea să apară în fața celor ce-și joacă travestiurile, copleșit de toate calitățile despre care pe vremea monarhiilor autocrate se spunea că divinitatea i-a înzestrat pe cei născuți regi. Dacă pentru el ar mai fi precedentul cu Stalin, Mao, Kim Ir Sen, Hodja, recunoscîndu-se însă și apucături de la Bokassa și de la dictatorii militari din America de Sud, original și absolut fără precedent este cultul simultan al ambilor tovarăși cîrmaci și o beție a puterii, fără limită, în condițiile lichidării din fașă a oricăror tendințe de a le frîna apetiturile, venite din interiorul partidului sau din afara lui. Mai există, deasemenea, elementul agravant pentru situația țării, că în fața megalomaniei și a aventurismului celor doi, partidul de trei milioane de oameni a ajuns o masă amorfă, ușor de manevrat. Iar prostituția intelectuală a celor care nu pot opta pentru exilul intern, pentru tăcere, o practică normală.

Cum se manifestă acest cult, cititorii noștri sunt la curent și nu-i vom indispune și noi, repetînd aspecte cunoscute. (Dar nu încetăm să ne mirăm, cum se face că un pictor înzestrat, precum Sabin Bălașa, și-a ales drept personaj al alegoriilor sale pe Elena Ceaușescu, înfățișată cu fantezia specifică artei, cum nu arăta nici la douăzeci de ani, înconjurată nu de activiști supraalimentați, ci de îngerași. După cum la atîtea statui pe care soțul domniei sale și le-a comandat, am văzut una care, mărturisesc, m-a zguduit prin adevărul ce- exprima: sub el scria „Jalea“).

***

Două sunt obiectivele care lipsesc sistematic din itinerariile secretarului secretar, atunci cînd plictisit să vadă aceleași fizionomii în jurul său și îndrăgostit de felul cum îi sună numele, scandat în cor sau rostit solo, vîntură țara, zicînd că face „vizite de lucru“. Aceste absențe dezvăluie fără voie, angoasele: lipsesc fabricile de pielărie și încălțăminte (ei, da, acolo, în sfîrșit, indicațiile ar avea rost!), după cum nu avem cunoștință, cel puțin în ultimii ani, să fi mers la mausoleul grandios din parcul „Libertății“, recte la locul de veci al vîrfurilor partidului. Deci, există! Pîndește ascunsă, de neghicit în spatele lavei de vorbe și de măsuri polițienești, deși își ies din piele pentru a creia impresia că durata lor se poate asemui doar cu anii de domnie ai lui Ștefan cel Mare și că generațiile de azi se vor duce, dar ei vor rămîne... Există: spaima că într-o zi... În fața acestei legi nici o securitate nu poate să ajute și nici un fel de decrete prezidențiale, de-ar fi săpate și în piatra piramidelor.

Ceva se poate însă împotriva ei. Acest „ceva“ este transmiterea puterii. Pentru aceasta a fost scos din pălărie noul principiu despre „promovarea “ tinerilor.

Am mai menționat cu alt prilej, că abia odată cu încheierea ei, observatorul imparțial a putut să constate, în sfîrșit, de ce s-a ținut Conferința națională a partidului, la sfîrșitul anului 1982. Din acest punct de vedere, ea este istorică: cooptîndu-l pe Nicu Ceaușescu în comitetul central, de fapt, acest for de partid a acceptat să-l așeze pe feciorul prezidențial pe rampa de lansare a viitoarelor promovări.

Pentru că toate au mers din plin pînă acum celor doi soți, pentru că și-au atins toate poftele ce-au poftit, de ce, adicătălea, să nu-și facă și acest hatîr? Să facă din unicul lor fiu*) urmașul și moștenitorul celor mai mari funcții în partid și în stat? Doar au fost cucerite prin luptă, nu au picat din cer de-a gata! Nu-i păcat atunci să fie lăsate să le ia altul? Capetele care lucrează pentru acestă afacere au însă sentimentul clar că nu este curată și cu toate că avem un popor minunat, strîns în jurul conducerii de partid și de stat (a se citi: „care le înghite pe toate”) coarda trebuie însă întinsă cu grijă, să nu plesnească. De aceea terenul trebuie pregătit prin lucrări ideologice și prin agitarea unor principii general-valabile, pentru ca pînă la urmă să se facă voia celor doi stăpînitori. Cel mai tare agită acum chestiunea „promovării tinerilor“ însuși babacu'. Lăsăm la o parte, ca un fapt divers, întîmplarea petrecută la o „întîmplare“ a cenaclului „Falcăra“, unde s-ar fi strigat, bineînțeles în cor: „Ceaușescu junior, viitor conducător!“.

După alegerea juniorului în c.c., ai fi zis că acum ar trebui să șadă blînd, vorba ardelenilor, și să aștepte puțin să mai curgă ceva apă pe Dunăre, măcar de ochii lumii. Dar nu, parcă N. Ceaușescu stă pe ace (sau „tovarășa“?) și nu are somn pînă nu-l va vedea pe junel-prim al țării, fixat mai aproape, cît mai aproape de locul hărăzit. N-a trecut decît ceva mai mult de o jumătate de an de la Conferința națională și bătrînul a reluat la un nou nivel, direct și ultimativ, chestiunea. La adunarea de la Mangalia el a atacat tema cu agresivitate, lovind în rănile sîngerînde, unde fuseseră niște aripi extirpate ale tinerilor de rînd și făcînd dreptate unui singur tînăr, feciorul său:

„...Și în această privință încep să apară unele prejudecăți, după care e bine ca tinerii să mai aștepte, să mai capete experiență. Unii tovarăși uită însă că și în ilegalitate, și în primii ani de după 23 August, chiar unii dintre ei au primit sarcini de mare răspundere în partid, cînd nu împliniseră încă 30 de ani, și alții chiar mai puțin“.

Dară Nicu care a trecut de această vîrstă, parcă ar fi vrut să spună tătîne-su? Dar nu și-a dus gîndul pînă la capăt, ascunzîndu-se în spatele principiului general, privind „promovarea tinerilor“.

Să-l credem pe N. Ceaușescu că-l doare atît de tare soarta tinerilor, că îl pasionează afirmarea lor? Niciodată nu s-a lovit cu mai multă violență în visurile tinerelor generații decît sub „înțeleapta sa conducere“, niciodată tinerii n-au fost mai dezolați și mai lipsiți de orizont și de perspective, decît în anii de sub patronajul lui. Miile de tineri care au fugit mîncînd pămîntul, au trecut Dunărea înot ori s-a tîrît pe fîșiile arate, printre patrulele de grăniceri, ori au fugit din raiul ceaușist din pricina pericolului „promovărilor“?

Să aruncăm o scurtă privire și asupra anturajului secretarului general însuși. N. Ceaușescu, sprijinit de unii fruntași din vechea gardă, ca Maurer, Botnăraș, Voitec ș.a., a reușit să elimine din conducere, trecîndu-i pe o veșnică linie moartă, pe toți potențialii rivali sau posibili candidați la funcția de secretar general al partidului.

Pentru a-și întări și mai mult poziția, a reușit să facă o mișcare de șah mat, dată întregului comitet central deodată: în timp ce numirile în acest for, dar mai ales cele din ultimul palier care este comitetul politic executiv, trec prin mîna sa și a „tovarășei“, cu alte cuvinte aceste organisme au ajuns niște instrumente de uz casnic ale cuplului Ceaușescu, o măsură de hipersiguranță a fost hotărîtă și obținută de el: secretarul general nu mai este numit de plenara comitetului central, ci de congres, care congres este constituit din manechine, gata să scandeze ce li se cere („Ceaușescu reales, la al doiș'lea congres!“). „Accidentul“ cu intervenția lui Pîrvulescu, să fim siguri, nu se va mai repeta.

Cu toate măsurile de siguranță (în afara acestora, mai sunt și altele: în timpul verii, la Mangalia, comitetul politic executiv și membrii guvernului sunt ținuți pe litoral, la dispoziția sa; în timpul deplasărilor în străinătate este interzis a se scoate din depozite arme și muniție, fie și pentru instruirea soldaților, etc.) a apărut pericolul iminent al ridicării unor activiști mai tineri, potențiali candidați la postul de secretar general, în timpul vieții lui Ceaușescu sau pretendenți la ocuparea acestei funcții, după dispariția sa. Pentru că, la acest nivel, există o singură categorie filozofică cu care se operează: permanența peste decenii și veacuri.

Și atunci, ce rost au posibilii candidați și încă mai tineri? De aceea a fost rîndul lor să li se dea la cap. În acest scop a mai fost scos din manșetă un „principiu“, cel al „rotării cadrelor“ care-i atinge pe toți, cu excepția Elenei și a lui N. Ceaușescu. Cînd nici „rotația“ n-a dat rezultatele așteptate, s-a operat cu măciuca. În acest context trebuie văzută îndepărtarea unor oameni ce începeau să capete o anumită notorietate, cu un prestigiu în creștere, datorită unor calități unanim recunoscute, precum Paul Niculescu-Mizil (cam din aceiași generație cu N. Ceaușescu), Virgil Trofin sau Ion Iliescu (din generația imediat următoare) ș.a. Nu avem convingerea că Cornel Burtică nu este victima aceleiași fobii, după cum, cu toate meritele cîștigate în fața stăpînilor prin inventarea cultului personalității (este primul care l-a citat pe N. Ceaușescu într-un articol, luînd caimacul altora), nu mai putem ști dacă în coșmarele lor de noapte, Dumitru Popescu nu este văzut, pîndind pe după tufele de la Bordei, prefăcut într-un șarpe cu ochelari.

Chiar și un lingău, admis numai pe la intrarea de serviciu, ca slugile, Păunescu, pornit pe carieră politică, este adus la adunări, precum lăutarii țigani la nunți, să dea din gură și cu toate osanalele ridicate celui ce zicea el într-un delir că i se închină toți domnitorii din fresca Ateneului român, nu va sta alături de „Nicușor-junior“ în comitetul central, în jurul căruia trebuie să fie gol de cadre tinere, chiar dacă o să se decidă ca la viitorul congres să-și recite odele, stînd cu capul în jos și picioarele în sus. (Este de notorietate publică lăudăroșenia lui Păunescu, la cine știe al cîtelea pahar, că nu va avea liniște, pînă ce nu-și va vedea efigia imprimată pe bancnotele naționale și ...„famelia“ suflă și în iaurt).

Pentru a ne da dovada cea mai elocventă a felului în care regimul de dictatură personală din țară știe să-i „promoveze“ pe tineri, iată că de la București ne-a sosit vestea condamnării la ani grei de închisoare, de către tribunalul militar, a tînărului Radu Filipescu, fiul doctorului Filipescu, medic-șef la secția reanimare a Spitalului de Urgență din capitală, nepot al doctorului P. Groza. „Vina“ lui Radu Filipescu a constat în aceea de a fi fost „revoluționar“, cum pretinde de la tineri partidul și de a fi cerut prin cele 22.000 de manifeste tipărite la o mașină de multiplicat construită de el, o adunare populară la 30 decembrie 1983, în care poporul urma să ceară destituirea lui Ceaușescu. El nu a cerut înlocuirea sistemului social-politic, pentru a fi clari! Și pentru această „crimă“ de a fi exprimat ceea ce gîndește și dorește la unison la această oră întregul popor român, dar care nu are glas să spună, pentru că Păuneștii organizează lozinci de genul celei menționate mai sus, astupîndu-le gura cu patul armei cînd ar voi să strige altceva, pentru acest apel, conceput ca o primă soluție pentru redresarea situației catastrofale în care se găsește țara prin „înțelepciunea“ fiului ei „cel mai iubit“, tînărul Filipescu a fost aruncat în temniță. Radu Filipescu are și el aproape 30 de ani.

Istoria, sperăm, nu va fi atît de absurdă să țină cu opresorii, încît avem ferma convingere își va aduce aminte și de această lume și de toți cei curajoși, pierduți azi în anonimat.

***

N.Ceaușescu are grijă să-și asigure continuitatea neîntreruptă pe termen îndelungat, pe funcțiile ce le ocupă. Iată ce spunea el, tot la Mangalia:

> „În același timp, întîlnim și unele manifestări – de asemenea nejuste – (sic!) după care ar trebui îndepărtate unele cadre mai în vîrstă, cu experiență, o anumită nerăbdare la unele cadre tinere. Or, trebuie să înțelegem, că, și în natură și în societate, legile care guvernează cer să se asigure permanent o bună împletire a experienței, a vîrstei, a chibzuinței cîteodată, cu elanul tineresc, revoluționar“.

Deci, este clar: „experiența“ și mai ales „chibzuința“ care au dus țara pe marginea prăpastiei, a lui N. Ceaușescu, împreună cu elanul lui beizadea Nicușor! Pentru ca să nu creadă carecumva cineva că are de gînd să plece sau să se „rotească“, fie și în familie. „Dacă voi nu mă vreți, eu vă vreau!“ este mesajul său către milioanele de Radu Filipescu, tineri și maturi care stau cu călușul în gură și nu-i pot striga cu toți deodată sau pe rînd să cedeze locul altcuiva, nu neapărat unui tînăr, doar oamenii cu experiență de conducere, aflați între 65 și 70 de ani, nu se limitează la „tovarășul“ și „tovarășa“, ci sunt, slavă Domnului, suficient de numeroși.

Prefăcîndu-ne că nu pricepem de ce atîta pledoarie din nou despre „promovare“, cînd „Ceaușescu-junior“ este deja membru, să așteptăm cu răbdare și compasiune pentru soarta țării, ce ne va aduce și congresul al XIII-lea, în afară de lozinci și scandări. Un „junior“, membru în comitetul politic executiv? Sau împărțind cu taică-său funcția supremă? Sau chiar – pușchea pe limbă! – secretar general al partidului? Iar bătrînul, păstrînd o pensie liniștită și binemeritată – încă de acum mulți ani! – și ghioaga de președinte, ca să-și audă imnul de pe preș? Cine este superstițios și crede în misticisme de genul „cifra 13 este duzina dracului“ o face, canonul dracului!, pe propria răspundere.

Să ne prefacem, așadar, că nu avem cunoștință despre răfuiala furibundă cu cei mai buni reprezentanți ai tinerelor generații din România, dirijată personal de căpetenia partidului.

Să ne prefacem că nu știm de ce N. Ceaușescu pune atîta zel în argumentările despre „promovarea tinerilor“.

Dar nu putem,nu avem dreptul nici măcar o clipă să uităm că România nu este proprietatea particulară a nimănui. Că poporul român – deși există texte semnate de N. Ceaușescu, în care acesta spune negru pe alb „poporul meu“ – nu este proprietatea lui. Nici funcția de președinte al României nu este. Și nu este oferită nimănui pe viață. Și nici transmisibilă nu este prin manipulare, testament sau donație. El poate proceda astfel, cel mult, cu moșia sa personală de la Scorniceşti. Dacă are vreuna.

**) După unele surse, fără posibilitatea de verificare a veridicității acestor informații, Valentin este înfiat în perioada foametei, cînd numeroși activiști de partid au făcut același lucru cu copiii din Moldova, Zoe Ceaușescu (al cărei nume a fost inspirat de cel al Zoei Kosmodemianskaia, partizana sovietică torturată și executată de trupele germane de ocupație) ar fi doar fiica „tovarășei“ dintr-o căsătorie anterioară.*

Autorul

Vasile Mănuceanu

Șapte vaci slabe

ARTICOLE CITITE LA MICROFONUL POSTULUI DE RADIO „EUROPA LIBERĂ“ (1982-1983)

nord ARHUS 1984

ECOU

Un prim ecou la cartea lui Vasile Mănuceanu „Șapte vaci slabe“, tipărită la „Nord“, Aarchs, Danemarca și trimisă celor ce o comandaseră în avans, la 26 ianuarie (!) 1984. Corespondentul meu scria: „Mi-am dat seama, sfîrșind ultima filă, că regimul din România este atacat cam pe toate fronturile și dezbrăcat de minciună și de fumuri. Fața adevărată a lui Ceaușescu apare ca o cratiță ruginită...“

V.F.

GENERALITĂȚI

de Vasile C. Dumitrescu

În legătură cu alegerea lui Constantin Cernenco în funcția de Secretar General al PCUS cineva, în presa liberă, a avut ideia plină de fină gentilețe de a face surprinzătoarea constatare că nu numai Cernenco dar și actualul Președinte al Satatelor Unite, Reagan, este trecut de 70 de ani. De aici concluzia că soarta omenirii o hotărăsc niște damblagii. Acești senili care ne guvernează! Ciudat este însă un lucru. Limba română, cea autentică, nu cunoaște cuvântul „senil". Românul leagă de bătrânețe beteșugul fizic dar și înțelepciunea provenită dintr'o trăire de viață îndelungată. Pe bunic nepotul îl ajută, îl iubește și îl respectă. Cuvântul de „senil" este în limba noastră o expresie de import. El exprimă, în legătură cu bătrânețea, un element ireverențios, un element de batjocură. Senilitatea nu exprimă oboseala oaselor uzate de vârstă ci calcinarea creerului, o diminuare sau chiar o blocare în domeniul, prin natura lui dinamic, al gândirei. Desigur că fenomenul poate fi înregistrat la mulți oameni bătrâni.Dacă vrea să-l caracterizeze românul zice despre omul îmbătrânit că s'a cam „dogit" sau, că „a dat în mintea copiilor", expresie nu lipsită de oarecare duioșie.

Dacă senilitatea încă este o deficiență a intelectului prin vârstă înaintată cum se explică faptul că ea poate fi înregistrată la oameni care, ca vârstă, nici măcar nu sunt bătrâni? Senili, adică oameni incapabili de gândire producătoare de idei, sunt de toate vârstele. Și iarăși limba noastră ne oferă cuvinte și expresii neaoșe spre a caracteriza o astfel de stare; se zice de unul că „toacă frunză la câini" sau că „bate câmpii" sau că „vede cai verzi pe pereți". Dacă toate aceste expresii caracterizează o deficiență intelectuală, senilitatea, această senilitate nu poate fi redusă la o singură cauză, aceea a calcinării creerului datorită decadenței stării fiziologice a organizmului. Observând pe toți acei oameni, care indiferent de vârstă, „ bat apa în piuă" se poate ajunge la constatarea că ceea ce le cauzează această stare spirituală este rezultatul întâlnirii a doi factori: o stare de dezorientare față cu realitățile pe care le trăesc și o totală lipsă de perspective de viitor. Fără capacitatea de a înțelege o realitate, gândirea nu-și poate găsi un punct de sprijin indispensabil în luarea unei poziții față de această realitate. Fără această poziție însă gândirea nu poate crea imagini necesare unor concepții de viitor. În acest fel gândirea se reduce la înregistrări mecanice, fără a le putea încadra unui sistem de ordine, rotește inutil și nu produce decât acea osteneală sufletească ce se cheamă r e s e m n a r e.

*

Transpunând cele mai de sus la domeniul politic credem că a confunda gerontocrația sovietică cu senilitatea este tot atât de greșit ca și cum am vedea în vârsta lui Reagan o explicație a politicii pe care o duce.
Atât conducerea din Cremlin cât și cea din Washington sunt produsele unor sisteme sociale, economice și politice bine determinate. Numai în cadrul acestor sisteme „conducerea", adică gândirea p o l i t i c ă poate concepe și pune în aplicare. Ceea ce deosebește c a l i t a t i v cele două sisteme în antagonism structural este, la urma urmei, o problemă de maleabilitate, de suplețe. Această deosebire este, la rândul ei, rezultatul stringent al unui punct de plecare. Sistemul social, politic și economic „socialist" este d o g m a t i c în timp ce, ceea ce se chiamă sistemul „capitalist" este p r a g m a t i c. Aceste două fixări de natură fundamentală justifică sistemelor de care ne ocupăm dreptul la existență și le legitimează gândirea și acțiunea politică.
Dogmatismul marxist fiind de natură escatologică, impune adepților lui datoria răspândirii „adevărului", deci a unei categorii de credință, la dimensiuni universale. Revoluția mondială nu este nici glumă și nici pretext. De aici rezultă caracterul expansiv și deci ofensiv al politicii sovietice, vasul navă.
De cealaltă parte a baricadei, pragmatismul „capitalist" reduce gândirea și acțiunea politică la mercantil. Dacă factorul economic în socialism este necesar acumulării de potențial politic cerut de dinamismul agresiv al blocului oriental, structura politică, deci libertatea în social și democrația în structura statală a blocului occidental, sunt elemente de garanție a succesului mercantil.

De aici rezultă o deosebire de o determinantă importanță între cele două sisteme în antagonism. Moscova nu poate face c o n c e s i i în ce privește țelul strategic în timp ce Washingtonul nu-și poate realiza politica decât pe bază de compromisuri. Socialismul face concesii în interior în economie. De la Lenin citire: NEP-ul practicat astăzi în Ungaria. În politica externă concesiile sunt numai de natură tactică. Statele occidentale nu pot avea o țintă strategică, mercantilul fiind prin natura lui pragmatic, adică orientându-se după zicala românească „văzând și făcând". Maleabilitatea politicii statelor occidentale de aici rezultă. Această suplețe este absolut indispensabilă în politica ce o fac între ele aceste state, ele având toate la bază concepția mercantilă despre politică. Dar tocmai această suplețe, capacitatea de a încheia compromisuri, face slăbiciunea statelor occidentale când sunt puse în fața politicii blocului socialist. Misiunea, mesianismul dogmatismului marxist exclude compromisul în ce privește scopul final.
Ceea ce unește cele două tabere este totala incapacitate a uneia de a înțelege strucutra de gândire și acțiune politică a celeilalte. Din acest fapt poate rezulta o catastrofă de dimensiuni globale. Încercările statelor occidentale de a aplica în relațiile lor cu statele blocului oriental aceleași legi de conduită interstatală valabile în relațiile dintre statele „democratice" t r e b u i e să ducă la eșec!

În „Yalta și crucificarea României", Nicolae Baciu analizează politica anglo-americană pe bază de documente, arătând care au fost elementele determinante ce au dus la sacrificarea atât a poporului nostru cât și a tuturor celorlalte popoare predate stăpânirii sovietice. Între altele, autorul dovedește că Franklin Delano Roosevelt a conceput și realizat o politică alta decât a Senatului american, în totală contradicție cu linia Departamentului de Stat, înșelând pur și simplu buna credință a poporului american. O lucrare recent apărută în Germania se ocupă de analiza politicii Statelor Unite între 1914 și 1939. (Dirk Bevenmann, „Roosevelts Weg zum Krieg", în editura F.A. Herbig Muenchen-Berlin, 1983). Foarte bine documentată, această lucrare arată însă că politica lui Roosevelt a fost și înainte de război o politică disimulată opiniei publice, contrară liniei oficiale a politicii Statelor Unite. Țelul nemărturisit al politicii lui Roosevelt a fost de la începutul primei sale alegeri d i s t r u g e r e a imperiilor coloniale englez și francez. În calea acestui final stătea primejdia unei înțelegeri a celor patru mari puteri europene din acea vreme: Anglia, Germania, Italia și Franța. O astfel de înțelegere, care ar fi putut duce la stabilizarea posesiunilor coloniale ar fi perpetuat granițe economice, obstacole în calea expansiunii economice americane intrată în plin dinamism. Pentru a deschide economiei americane piețele închise ale imperiilor coloniale ele trebuiau sfărâmate chiar cu prețul unui război la care Roosevelt, prin interpuși, ațâța, afișând în același timp în public o viziune de viitor a unei lumi de pace și prosperitate. O astfel de politică subterană își afla și o fațadă de moralitate, Italia și Germania fiind state dictatoriale iar antisemitismul lui Hitler provocând justificata revoltă a opiniei publice. Dar adversarul contra căruia Roosevelt, în acel timp, ducea greul luptei nu era Mussolini sau Hitler ci premierul Britanic Nevil Chamberlain care se epuiza în politica de „appeasement",acea politică de concesii în speranța unor înțelegeri trainice care să salveze pacea și prin aceasta imperiul britanic de la ruină. Viziunea de viitor a lui Roosevelt era un imperiu mondial al unei universale pieți de circulație liberă de schimburi de bunuri fără îngrădirile meschine ale granițelor vamale. De altfel, această viziune nu l-a părăsit până la moarte și ei aveam astăzi de datorat cinismul farsei numite Organizația Națiunilor Unite.
Pentru Roosevelt, Uniunea Sovietică nu era altceva decât o vastă piață de desfacere, motiv pentru care Stalin devenea un prieten personal al președintelui Roosevelt care, în timpul conferinței de la Casablanca, promitea sultanului Marocului că după război o să-l elibereze de protectoratul francez. Pivotul politicii lui Roosevelt era deci viziunea mercantilă a lumii. Libertatea și democrația, sacrosancte pentru viața internă a Statelor Unite deveneau, în politica externă, pretexte și fațade.
Sub acest aspect, publicația lui Walter Lippman „Țelurile de război ale Statelor Unite", apărută în 1944, în care Europa era împărțită în una continentală sub dominație sovietică și alta atlantică sub dominație americană, nu era decât consecința logică a politicii rooseveltiene fixată încă de la începuturile ei în 1933, cînd pentru prima oară Roosevelt era ales Președinte al Statelor Unite. Înpărțirea lumii corespundea principiului „capitalist" de diviziune a muncii între parteneri „comerciali". Ne amintim că, la scurt timp după război, când unele „neînțelegeri" între partenerii la „pacea mondială" apăreau la orizont publicații americane prezentau opiniei publice un viitor idilic al prieteniei cu Sovietele. Industria americană afla în spațiul moscovit o imensă piață de desfacere iar Statele Unite vor importa din „Rusia"... blănuri! (Rugăm pe cititor să nu ne bănuiască că facem o glumă de prost gust.)

*

La Viena actualul vice-președinte al Statelor Unite, după vizite făcute la Belgrad, București și Budapesta, a ținut un discurs caragialesc. Politica americană urmărește „liberalizarea" sistemului în Europa aflată sub dominație comunistă, dar nu intenționează prin aceasta să cauzeze o destabilizare a acestui sistem. Să se modifice deci, pe ici pe colo, în punctele esențiale, dar să nu se schimbe nimic. Sau, transpunând concepția în domeniul culinar, ar zice că vrea să gătească o omletă cu condiția să nu se spargă ouăle. Între timp, căpcăunul se pregătește să mănânce fript pe bucătar.

EXERCIȚII LITERARE

de Pavel Chihaia

În fața mea, înălțîndu-se pieptiș, sfidîndu-mă ca o uriașe platoșe albă, tot mai înaltă și mai amenințătoare pe măsură ce mă apropii și îi disting contururile, mai mult le bănuiesc în vecinătatea primejdioasă a cețurilor sfîșiate de creste, Bariera. De câte ori încerc să întind mîna spre condeiul care urmează să se supună acestei tulburi și nesecate, mereu prezentă și întotdeauna de negăsit, acestei dureroase intenții de a-mi mărturisi elanul creator, mi se înalță dintre valurile uriașe, repezind creste înspumate și vîrtejuri de alge și nisip, (suferința unui capăt de drum neîncheiat) muntele de zăpadă cu muchiile împietrite, cu vîrfurile dispărînd dincolo de sfîșierea neîntreruptă a norilor. Presimt numai înălțimile nevăzute. Dăinuind în azurul care a precedat viața lumii și îi va succeda cîndva, oglindă propriei mele inexistențe în eternitate, dincolo de teamă și de înfăptuiri. Această negație dedusă după chinuitoare agonii. Acest imn de bucurie dincolo de opera atît de șubredă, de stîngace, de temătoare pe care ași lăsa-o lumii. Banchiză de ghiață și zăpadă șlefuită de vînturi între trăirea propriei legende și proectarea ei într-un univers ostil, necunoscut, încremenit, lumea operei realizate. Această tentație, demonic de orgolioasă (dar numai cînd încerc să mă smulg desăvîrșitei împăcări), această pornire violentă de a străbate Bariera, de a o ignora, de a o nimici... această flacără pustietoare, ades mărturisită și iarăși ascunsă ani și zeci de ani, acest elan inutil al celui ce și-a irosit talantul în zile searbede, zile incolore, zile inutile. O pornire înfricoșată de a-mi nota crîmpee de gînduri, fragmente de scene trăite, popasuri luminate de acel soare veșnic, împărățind imobil de-asupra norilor... de cîte ori presimt că flacăra din mine se risipește în cețurile necruțătoare ale mării, coloană inutilă a unei lumi fără destin! Înstrăinarea acestui sbucium și împietrirea în propriile sale forme, îmi cer o nemaipomenită încordare și luptă. Doar numai șerpii, părăsindu-și coaja trăiesc bucuria reînvierii!

Sub înalta cupolă de sticlă a Școlii de belle arte din Florența, David al lui Michel Angelo se înalță mîndru, simbol al puterii spirituale, al energiei creatoare, al desăvîrșirii conceptuale. Înaintînd spre el, umbre înlănțuite de tăcere, vizitatorii, orbiți de dorința de a vedea aevea lumina, străbat un culoar lung, ornat cu tapiserii și cu statuile sclavilor proectați de ilustrul florentin pentru mormîntul papei Iuliu al II-lea. Arcuiți de chinul descătușerii, cu formele încă prizoniere pietrei, sclavii n-au fost gîndiți, firește, desăvîrșiți și liberi, dimpotrivă: materia glăsuiește atotputerincă prin ei, cu lipsa-i monstruoasă de concepte formale, ca și gîndurile-mi care, la rîndul lor, nu-mi pot părăsi trupul. Un șir de vizitatori și două rînduri de sclavi presimt propriul lor contur și individualitatea lui David și își ignoră durerea crispată a propriei nedesăvîrșiri, obsedați de ideal.

Dintr-odată, ridicîndu-se cortina nevăzută, chipurile vizitatorilor se luminează de sursa nesecată de putere a geniului. Le-am citit în ochi, pe buze și în tremurul mîinilor o nemaiîntîlnită uluire, adorație și speranță. Înțelegeau cu toții că dacă David a învins pe Goliat, Michel Angelo a îngenunchiat cu siguranță trecerea și moartea, iar spiritul său a trecut dintre hotarele unei vieți în dăinuirea — desigur nici ea eternă — a lumii. Există un al treilea cerc mai larg încă sau extrovertirea cercului?

Doresc să înfăptuiesc o operă răspunzîndu-și ecourilor tot mai pure ca o simfonie, rămînînd totodată prizonierul autenticității, al traseului întrerupt și cu întoarceri al conștiinței mele, al discontinuității, revenirilor, navigării în temporal, al confuziilor și spaimelor care ne urmăresc de-alungul anilor și cîteodată ne luminează înțelegerea. Ași vrea să nu ocolesc banalitatea unor locuri comune, de pildă că moartea sau apropierea ei îți poate întări pînă la exasperare gustul singurătății, îți poate risipi o consimțită apropiere omenească sau chema o mare dragoste.

La Florența noaptea nu pogoară dintr-odată sau treptat: este ziua căpătînd o altă culoare dar păstrîndu-și limpezimea.

CHESTIA DEZARMĂRII DUPĂ STRICTUL BUN SIMȚ

de PAUL ZAMFIROPOL
(articol apărut în 1926)

Fanfara dezarmării parcă se potolește. În ziare slovele care notau acest dulce cântec se fac tot mai mărunte. Telegramele și reportajul, cu sprinteneala lor neistovită, au sărit acum la alte chestii. „Dezarmarea" și „diplomația fără secret"pare, de la o vreme, să fi amuțit cu totul; probabil fiindcă practica internațională dă zilnic și violent pe față candoarea fără margini a acestui postulat. „Dezarmarea" însă pare că ar fi o formulă mai durabilă. Fără îndoială e o treabă foarte serioasă la mijloc; fiindcă înarmarea costă scump teribil — și Dumnezeu știe ce nevoi grele apasă sau amenință statele europene. Problema dezarmării nu-i literatură. Și eu, pentru că fug cît pot de literatură, urmăresc cu grijă zvonurile de dezarmare .

Din tot ce am cetit ori auzit asupra acestei probleme, două idei m-au impresionat cu deosebire. Una, a lui Mcdonald:că războaie n-ar fi dacă n-ar fi înarmări; alta, a unui distins ziarist român : că războaie nu s-ar putea face dacă n-ar vrea popoarele să iasă la bătaie. Îndrăznesc să afirm că în aceste două extrem de judicioase propoziții se rezumă, în chip surprinzător de complet, toate greutățile dezarmării și ale păcii generale. În adevăr: dacă nu mai sunt arme, sau dacă poporul nu vrea să le poarte, războiul este, evident, imposibil. De unde urmează că nu sunt contra lui decît două leacuri serioase: ori suprimăm armele, ori convingem popoarele să nu pună mîna pe dânsele.

Aceste două idei ilustrează minunat preceptul că nu trebuie să mergi prea departe cu cercetarea cauzelor. După cum se știe, șirul cauzelor este fără capăt, astfel că de la ideea dezarmării, spre exemplu, mintea poate ajunge, din cauză în cauză, până la nebuloasa din care s-a desfăcut sistemul planetar, și de acolo încă mai departe. Evident, ar fi abuziv și oarecum patologic să urmărească cineva pînă într-atît lanțul explicațiilor. Cînd zici, însă, scurt și limpede: cauza războiului este înarmarea — sau: război nu s-ar face dacă n-ar vrea oamenii să se bată, simți numaidecît un fel de odihnă a minții, desăvârșită și sănătoasă. Ne aflăm atunci în plină și senină desfătare a bunului-simț. Bunul simț este acea dumnezeiască moderație care ne oprește cuminte gândirea de la orice exces. El ne împiedică să toarcem prea mult firul cugetării,sau, cum se zice, să-l despicăm în patru, ori chiar în mai multe, și, la timp potrivit, pune frâu fantaziei, care-i totdeauna gata să înnebunească furios.

În scurt, bunul- simț reteză și tivește gândirea așa ca să o facă pe potriva întregii umanități, îi asigură adică un maximum de curs social.

Asupra dezarmării a mai căzut și o altă vorbă aducătoare de bucurie : s-a hotărât ca de acum încolo războiul se socotește crimă dacă cineva îl pornește fărăsă-și fi luat voie de la instanțele cari au să judece neînțelegerile între state. Era, ce-i dreptul, aproape de mintea omului că, o dată ce se va fi legiferat complet asupra războiului, fapta războinică va fi dreaptă, când se va conforma legii, ori crimă, când va călca legea. Dar e bine că s-a spus categoric adevărul acesta, ca să înțeleagă deplin toți că de acum înainte, în anumite condiții hotărâte de lege, vom putea numi din toată inima războiul — crimă.

*

Lăsând puțin slobodă fantazia, se poate să ne întrebăm așa: dacă pricina războaielor este înarmarea, de ce se înarmează lumea? Sau așa: dacă războiul se face fiindcă oamenii vor să se bată, întrebăm scurt: de ce vor oamenii să se bată? N-am îndrăzneala, nici puterea să repet cetitorului câte răspunsuri am auzit, numai eu singur, la aceste întrebări, fără să mai socotesc pe celelalte, nenumărate, pe care le vor fi auzit alții. La întâmplare însemnez aici următoarele:

Statele se înarmează, pentru ca să se apere unele de altele, ori să se robească unele pe altele. Sau: norodul merge la război fiindcă e disciplinat militărește, adică știe de frică, deoarece se găsește între două focuri. „On en fusille une douzaine pour donner du coeur aux autres", zice o vorbă bună a lui Voltaire.

Fantazia însă fierbe de neastâmpăr și întreabă iarăși de ce au trebuință statele să se apere unele de altele, și de ce voiesc ele să se robească unele pe altele? Sau: de ce norodul se lasă disciplinat militărește și nu dă la cap celor care-l pun între două focuri?

Aici răspunsul cel mai aproape de mintea omului, adică de bunul-simț, ar fi, parese, acesta: statele au nevoie să se apere unele de altele fiindcă există primejdie ca unul din ele să atace pe altul. Și încă: statele doresc să se robească unele pe altele fiindcă e foarte plăcut să ai robi, și glorie pe deasupra. Iar la cealaltă întrebare se poate răspunde: poporul se lasă disciplinat, de frică, pornește încotro îl împinge disciplina. În sfârșit, dând și mai multă îndrăzneală gândului vom răspunde mai departe: omul este disciplinabil fiindcă-i sociabil și sugestibil. Iar (și acum facem un pas considerabil cu fantazia), deoarece unii indivizi și unele grupe se întâmplă a fi mai tari decât alți indivizi și alte grupe, rezultă că cei mai tari disciplinează neaparat pe cei mai slabi. Și natura (aici fantazia face un salt mare de tot) îi face pe unii mai tari, pe alții mai slabi, pentru că nu poate nimeri să-i facă pe toți deopotrivă - sau, mai popular: natura, când fabrică indivizi, nu-i potrivește, ci-i nemerește. La această constatare pare că s-ar opri mintea nu c-ar fi doar mulțumită, ci obosită și descurajată...

Românul, când se necăjește rău, ori pe un lucru neînsuflețit, ori pe o ființă vie, absolut indiferent de categorie și specie, raportează ori, mai exact, *trimite* acel lucru sau acea ființă la originea lui naturală.

Nu știu dacă cetitorul a luat bine seama la profunzimea filozofică cuprinsă în acea formulă, strălucitoare de limpiditate concretă, pe care prejudiciile unei educații cu totul nenaționale ne opresc s-o rostim tare, atât de adese cât o avem în inimă și pe limbă. În adevăr, formula de care vorbim însemnează evident că românul, desperat de cursurile obiectului, îl trimite, cu un fel de resignare fatalistă, la originea și cauza lui cea mai patentă, ca și cum i-ar zice : ești așa de nereușit, încât numai dacă te-ai mai face o dată din început s-ar putea alege ceva de tine; sau, poate, chiar mai pesimist: nici dacă te-ai întoarce acolo unde te-ai născut, ca să te mai naști a doua oară, tot n-ai fi bun de nimic. Înjurătura noastră favorită este, cum vedeți bine, o imagine care simbolizează cu cea mai originală exactitate doctrina „revenirii perpetue" a acelorași forme de existență - *die ewige Wiederkunft* a lui Nietzsche. Totodată ea rezumă o atitudine de o rară cumințenie în fața cauzalității și absurdităților în care ea ne învăluie. Cu genială pornire mintea română se transportă la cauza cea mare și esențială, și dintr-o lovitură taie firul explicațiilor obositoare.

De teamă ca nu cumva cetitorul să-mi aplice și mie acea aspră și filozofică formulă română, pun capăt explicațiilor despre dezarmare. Îl rog să ia seama că nu le-am înșirat decât pentru a pune în cât mai evidentă valoare bunul-simț cu toată strictețea lui. Am făcut, cum se zice, proba prin contrar. Explicația serioasă și cuminte rămâne numai acea cuprinsă în propozițiile eminent judicioase și complete: războaie n-ar fi dacă n-ar fi arme, sau dacă oamenii n-ar porni la bătaie.

desen de Paul Zamfiropol

SUB ZODIA STALINISMULUI

de CORNELIU FLOREA

În memoria lui Titus împuşcat pe frontiera româno-yugoslavă, după semnarea acordului de la Helsinki.

Martie 1963, nimeni nu se mai sinchisea că a trecut un deceniu de la „pierderea fără recuperare în istorie“, pierderea devenise un pierdut în groapa comună a comuniştilor parveniţi, căci HRUSCIOV l-a scos din KREMLIN ca pe un hoit împuţit de propriul cult fără precedent şi printr-un şut de cisma ruso-comunistă dat în fund... la decapitat şi la propriu şi din ISTORIE. DEJ-dejişor-bolnav şi poate speriat de MOARTEA care-i cânta tot mai tare tic-tacul epilogului îşi pregătea printr-un act de curaj specific muribunzilor intrarea în istorie prin „lepădarea de stăpân“. Mai bine mai târziu decât niciodată. Dar cât de scump am plătit noi acest TÂRZIU, dacă nu chiar prea târziu!

Oricum se făcea primăvară, eram student şi mă luptam cu tomuri de medicină, mă luptam cu existenţa familiei noastre care odată cu începerea „construcţiei noii orânduiri“ a devenit foarte vulnerabilă, precară şi amărîtă, mă luptam poate şi cu tinereţea mea care avea pretenţiile sale. Parcă în acea primăvară, toţi ne simţeam mai bine, toţi speram mai mult, parcă ceva se mişca în spre bine foarte încet, dar perceptibil.

Era primăvară, pe neaşteptate ne-am trezit cu vizita unui cumnat de-al tatei din satul lui natal din OLTENIA, şi toţi ne-am bucurat, iar mama îm asemenea ocazii era de neîntrecut în arta culinară. Era o sărbătoare familiară cu bunătăţi, cu şpriţuri, cu întrebări şi poveşti, iar Nea FANE, cumnatul tatei, ajutat de nişte şpriţuri, deveni un povestitor fără sfârşit, iar pentru noi, care eram o familie închisă, era o plăcere să-l ascultăm în repezit glas oltenesc:

— Bă, ...veni acasă şi MIHAI a lui Zamfir din Valea Stanciului... e prăpădit rău ditotului... e negru, bă, ca smoala şi-i încovoiat ca secera... bă...

— Dar cine-i Mihai a lui Zamfir, întrebă mama.

Tata vroi să schimbe discuţia dar Nea Fane fiind şi întrebat, deci în drept, cum zicea el, şi în avans cu un şpriţ, i-o cam reteza tatei:

— Lasă, bă, să ştie şi ei, tu tot aşa secretos şi încuiat ai rămas?

Toţi ne-am uitat la tata şi am rămas uimiţi că nu i-a răspuns. Nea Fane prinsese un curaj nebun şi începu:

— Mihai a lui Zamfir din Valea Stanciului e un rumân de la noi din sat, foarte harnic, dar pe cât de harnic pe atât de hazos şi băşcălios, domnule, de punea gura pe tine, ziceai că-i seceră, domnule, argumenta grav Nea Fane.

— A plecat pe front când am plecat şi noi toţi, de ziceau că n-o să ţină mult, co-m merge numai până la NISTRU şi nu ni se părea prea greu... dar a fost greu şi al dracului de lung. Mihai a lui Zamfir nu stătu mult că-şi pierdu o brâncă şi după ce-l vindecară prin spitale că se infectă şi mai rău, îl lăsară la vatră. Se schimbase mult, deveni posomorît rău, dar parcă şi mai harnic acu doar c-o mână. Într-o vreme satul începu să vorbească din nou de el că umbla cu un căţelandru negru de-l striga STALIN. Să fiu al dracului de nu-i zicea STALIN, întreab-o şi pe ţaţă-ta Florica, să vezi ce de vorbe şi glume cu câinele ăsta de-i ziceau STALIN. Apoi lumea s-a mai potolit, era şi mare necaz în sat, că tot mai multe femei primeau veşti rele, tot mai mulţi morţi, tot mai mulţi dispăruţi, tot mai mulţi betegi, veşti rele, războiul se întoarse, ruşii pompaţi de americani prinseseră puteri şi-i puse pe fugă pe nemţi, pe-ai noştri, îi mai ajută şi iarna, şti tu cum fu!

După ce se termină războiul, lucrurile se tulburară rău ditotului, la început cu împropietărirea, apoi cu partidele, cu propaganda, cu alegerile, cu comunismul, se schimbau toate de ne vâjâia capul, nici nu apucam să ne desmeticim. Lui Mihai a lui Zamfir din Valea Stanciului îi trimiseră vorbă să se prezinte la post că vor să-i zică ceva. Nu ştiu ce-i ziseră dar Mihai ieşi cu buza crăpată rău de tot din post. Pe urmă aflarăm noi că-i atraseră atenţia să nu-l mai strige pe câine STALIN, că suntem aliaţi şi că dă de dracu. Dar ţi-ai găsit pe Mihai să-l judeci, el le arătă ciotul de braţ şi le zise că de n-ar fi intrat STALIN în BASARABIA el ar fi fost cu două mâini şi le arată el... Grijania... şi precesta... voastră... se dezlegă la gură Mihai, dar şi ăia îl loviră. Nu trecu mult şi-ntr-o sară îl bătură pe Mihai vro doi ce veneau cu propaganda comunistă de la CRAIOVA, l-au bătut de i-au rupt coastele şi l-ar fi omorît, mă, noroc cu câinele, că se puse pe ei şi de-l chema Stalin şi ăia erau comunişti. Aici Nea Fane făcu haz de spiritul lui şi mai luă un şpriţ că i se uscă gura şi i se cuvenea, cum zicea el.

— A zăcut pe prici, în prispă, multă vreme şi câinele alături, că era şi el lovit, care cum trecea pe la el să-l vadă, să-l încurajeze cu-o vorbă, il sfătuiau să ducă câinele în alt sat, să-l dee acolo şi să-i zică că-l cheamă altfel, până s-or mai limpezi apele... şi-o veni americanii, că doar ruşii nu se ţin de tratat. Dar Mihai nu mai zicea nimic de parcă-i pieri graiul. Se făcu Mihai bine şi din bătaia asta şi ce te pomeneşti că nu-l mai striga pe câine Stalin, ci doar CÂINE, şi câinele pricepea de credeai că ăsta-i numele lui dintâi, pe urmă ne prinserăm noi la întorsătură, ce politică, domnule, în capul lui Mihai. Toţi îl strigau acum CÂINE pe câinele lui Mihai deşi aşa nume nu s-a pomenit neam de neamul nostru să-i zici la câine, CÂINE. Vremurile deveniră tot mai grele, ca şi cotele, la întovărăşire nu prea ne înghesuiam, dar până la urmă, lămuriţi de frică şi cu gândul la americani, ne lăsarăm păcăliţi. Mihai s-a opus, nu s-a înscris. Satul se uita la el, să vadă cum s-o descurca, că dacă s-o descurca, spargem tovărăşia. Dar nu s-o descurcat, că i-au dat nişte pământuri rele, apoi îşi găsi câinele otrăvit în ogradă, apoi îi pieri un bou, bou tânăr şi sănătos, auzi dumneata, curioasă întâmplare, făcu Nea Fane ca să-şi mai tragă sufletul, apoi, într-o noapte, continuă Nea Fane, jumătate de sat a auzit când a venit DUBA şi l-au dus. Şi dus a fost, i-a rămas femeia cu trei băieţandri iuţi şi cuminţi, cuminţi, bă, au rămas pe lângă masa ca piatra şi-au crescut de foame şi s-au negrit de supărare.

De Mihai rar se auzea câte ceva, ba că-i la Craiova, ba la Jilava, ba la canal, cine ştie, ai lui nu ştiau nimic, într-un timp s-a auzit chiar c-ar fi murit, apoi că totuşi trăieşte.

Acum a venit, bă, acasă. Mă ce bucurie, bă, ne-am bucurat cu tot satul, el a fost ultimul care s-a întors... şi toată încurcătura i se trage de la un câine. Bă, ce dreptate-i asta, bă, când a apărut în sat nu-l cunoştea nimeni, bă, că-i bătrân, pare mai batrân ca bâtu, doar nişte ochi mici adânc în cap îi lucesc şi de-s negrei. Nu vorbeşte, neam, cu nimeni, doar bineţe dă la biserică câns se întâlneşte cu oameni. Au venit feciorii de la Bucureşti, că-s calificaţi, meseriaşi buni, harnici şi tare tăcuţi, dar au grijă de măsa şi de Mihai de nu s-a văzut aşa ceva. Toţi tac, nu povesteşte neam, la nimeni, nimic. Ce-o fi fost cu el, bă? Tragedie mare, domnule, auzi dumneata, să te închidă atâţi ani, că ai avut un câine de-i zicea Stalin, auzi dumneata, cine ne-o fi blestemat, bă, pe noi aşa, cine le dă, domnule, dreptul ăstora să se bage la tine în bătătură şi să-ţi dicteze cum să-i zici la câinele tău?!?

Aici tata vroi să schimbe din nou vorba, dar era prea târziu, Nea Fane era declanşat şi avea argumente.

— Îţi aduci aminte că pe linia din vale de către Jii era un moş de-i zicea GOGU a lui VARZĂ, de-l strigau copiii Ferdinant, îţi aduci aminte de el? Ei, ştii tu de ce-l strigau FERDINANT, pentru că a vrut el să fie al dracului când a fost tânăr şi avea un câine de-l striga FERDINANT şi nu i-a făcut nimeni nimica, numai popa Ghiţă s-a găsit el deştept, odată în biserică... dar ale erau alte timpuri... acum suntem tovarăşi colectivişti... hai?? Acum văd şi oamenii de la noi din sat că dacă nu se înscriau în întovărăşiri şi apoi în colectiv era mai bine de capul nostru, toţi văd asta, dar de fuduli ce-s, nu vor s-o dreagă. Îl vezi pe Mihai, continuă Nea Fane de parcă Mihai trecea pe lângă noi, noi ne-am lăsat păcăliţi la început şi acum batjocoriţi şi nu le mai putem face nimic că-s tari acum. Dar Mihai a lui Zamfir a rămas pe poziţie. Pe poziţie, domnule, nu glumă, că i-au adus ai lui un căţelandru, bă, ascultă la mine, seamănă leit cu, cu ăl de acum douăzeci de ani aproape, şi ştii cum îi zice?!?

Am rămas cu gura căscată, nu credeam că ne va pune o asemenea întrebare, nu credeam că se poate repeta.

— Cum, întrebă tata.

— CÂINE, il strigă CÂINE. Auzi tu? Şi toţi din sat ştiu că-l strigă Câine dar pentru el şi pentru noi, însemnă STALIN, ceea ce a şi fost STALIN pentru noi, un câine, domnule, turbat rău...

Am rămas uimiţi cu toţii, erau pentru mine evenimente şi oameni noi, pe care-i descopeream şi care m-au împins la continuarea discuţiilor până noaptea târziu, iar la sfârşit am descoperit ceva foarte dureros despre neamul meu, că Mihai a lui Zamfir din Valea Stanciului nu suferise direct din cauza lui Stalin sau a ruşilor ci, ceea ce este mai grav, suferise din cauza unora care erau născuţi din neamul nostru, cei ce se născuseră viermi. Din sat l-au pârît, în sat l-au bătut, în sat i-au omorît câinele, câinele care şi ei îl strigaseră în batjocură înainte, Stalin, şi atunci le plăcea gluma lui Mihai, dar pe urmă şi-au arătat vocaţia de viermi.

Trist, generalissimul murise, dar lăsase în urma lui exemplul, opera un mecanism perfect de masă, de urmărire şi supraveghere continuă şi mai ales modul tiranic de a păstra puterea, depersonalizarea, hipertrofia idolului, anxietatea, permanenta infuzie de anxietate.

Noi scriam scrisori în cadrul grefei psihice de supunere, iar Nea Mihai era sacrificat la canal pentru a ţine anxietatea trează în familia lui, în satul lui, în ţara noastră. Noi trebuia să-i cântăm lui Stalin, în limba lui, în limba noastră, pe toate vocile, iar Nea Mihai se chinuia ciung la CANAL, umilit şi batjocorit. Când i se dădea porţia de mâncare, securistul zicea: „dă-i mai puţin la ciung, taie din raţie braţul“. Asta nu era nici român nici om, era bruta malformată, un instrument de tortură, stigmat de slugă.

Şi Mihai a lui Zamfir îşi pierduse braţul în sfânta noastră BASARABIE, la fel cum ţara pierduse BASARABIA din trupul ei, şi Mihai ducea ambele răni în adâncul lui de român, ţăran român, veşnic la datorie, veşnic batjocorit, iar întinat, întinat şi obidit de cei fără de neam, ţară şi DUMNEZEU, slugile slugilor ruşilor.

AUTORUL ARE CUVÂNTUL

O lucrare destinată publicităţii este supusă criticii, deci aprecierii cititorului. Recenzia se face, de regulă, din punctul de vedere specific recenzentului. El valorifică, deci lucrarea, după criterii, prin natura lor, subiective. De cele mai multe ori, cititorul neavizat confundă recenzia cu opera autorului. Îi lipseşte un element de apreciere necesar obiectivităţii: punctul de vedere al autorului, tot subiectiv dar, care, îi justifică străduinţa.

Lucrarea Domnului Nicolae Baciu „ Yalta şi crucificarea României ” a aflat o serie de recenzii, în presa română liberă. Prea puţin, sau fără proporţii s'a trecut peste motivarea cărţii, dată de autor. Pentru a orienta cititorul, reproducem mai jos cuvântul autorului, exprimat cu claritate, în introducerea cărţii.

Redacţia

CUVÂNT ÎNAINTE

După ce a scăpat din naufragiul istoric al Ţării sale şi din zece puşcării comuniste, autorul de faţă a împărtăşit, în volumul „Des geoles d'Anna Pauker aux prisons de Tito“, evenimentele şi experineţele pe care le trăise. Această carte destinată străinilor a fost scrisă în franţuzeşte şi rostul ei era să denunţe cotropirea României de către Ruşi, care, abuzând de forţa lor militară şi (credea el) interpretând cu „rea-credinţă“ acordurile internaţionale la care subscriseseră, au răstignit România, au crucificat poporul român.

Cartea a fost scrisă în franţuzeşte fiincă era destinată a găsi înţelegere, compasiune şi simpatie din partea Occidentului pentru România cotropită. În acelaşi timp, cartea reprezenta un avertisment cu privire la primejdiile care-i pândeau pe occidentali.

Publicată în întregime de ziarele „Le Monde“ şi „Gazette de Lausanne‘„ simpatia provocată a fost un foc de paie. Simpatia pentru Ruşi era mai mare decât pentru Români. Înţelegerea pentru martirizarea României, ţară latină şi creştină, se pierdea în faţa adimraţiei fără margini pentru ideologia comunistă şi pentru biruitorii nazi-fascismului.

Din 1950 până azi, lucrurile au rămas aproape neschimbate. În tot acest timp, autorul a bătut la toate porţile, cerând dreptate pentru România. El a scris când şi unde a putut. La „l'Aurore“, la „New York Times“, la „New York Herald Tribune“, la „Christian Science Monitor“, unde a strecurat câte un articol, porţile simpatiei rămâneau închise, zăvorîte. Yalta era un subiect tabu, interzis. Adevărul trebuia păstrat sub lespedea mormintelor lui Churchill şi Roosevelt.

Prin publicaţiile româneşti, „Românul“, „Bulletin Europeen“, „Europa şi Neamul Românesc“, autorul a căutat să împărtăşească ideile lui fraţilor din exil, să-i informeze asupra descoperirilor sale şi să pună în discuţie alegerea căilor pentru adoptarea celei mai potrivite politici, în vederea liberalizării situaţiei din Ţară, pentru un dialog cu guvernul de la Bucureşti şi o acţiune viguroasă de răsturnare a acordurilor de la Yalta şi a celor dinainte de Yalta.

Prin conferinţele ţinute la Londra, la „BBC“ (în 1950) şi la Radio „Free Europe“ (în 1952-1954), autorul, ce credea la acea dată într-o eliberare rapidă a ţării sale de sub jugul rusesc, încerca să ţină aprinsă flacăra speranţei în sufletele celor chinuiţi de acasă.

Lucrarea de faţă este cu totul altceva. Ea a fost scrisă în româneşte, fiind destinată, în primul rând, românilor.

Prezentul volum arată că Ruşii au cerut România de la Hitler încă din anul 1939. Apoi, în 1941, Stalin a cerut-o şi lui Churchill şi Roosevelt. Aceştia i-au făgăduit-o în 1942 şi 1943, ca să i-o ofere definitiv la 9 octombrie 1944, la Moscova.

România a fost vândută la Moscova, nu la Yalta, şi nu în 1945, ci în 1941 şi în octombrie 1944.

Cartea de faţă se bazează, în primul rând, pe documente ultra-secrete din arhivele de la Washington şi Londra. Pe documentele scoase la iveală după treizeci şi treizeci şi cinci de ani. Printr-o muncă de albină de luni şi luni de zile, autorul le-a cercetat, le-a fotografiat, le-a analizat. El le-a completat după cercetarea ultimelor studii istorice publicate în Occident.

Iată de ce volumul de faţă este un document copleşitor, un rechizitoriu în faţa istoriei cu privire la damnaţiunea neamului românesc. Machiavelismul, cinismul, necinstea, minciuna sau prostia sunt denunţate fără menajamente, fără frică. Bisturiul este împlântat până-n prăsele în adevărul scabros şi infam.

În lumina acestor documente se vede cum soarta României era decisă încă din 1939, deci încă de la declanşarea războiului. Indiferent dacă intra sau nu în război, indiferent dacă lupta alături de Hitler sau alături de Stalin, de puterile aliate sau împotriva lor, soarta României era pecetluită. Fie că se oprea la Nistru, fie că soldatul român murea eroic şi nevinovat în faţa Stalingradului sau în Kuban, România urma să intre în orbita comunismului şi să devină satelit al Uniunii Sovietice.

Privite prin prisma acestor documente secrete, de la Londra, sau de la Washington, multe din evenimentele cunoscute apar într-o lumină nouă şi crudă.

Încercările de armistiţiu, comportarea Românilor din străinătate, actul de la 23 August 1944, arestarea şi uciderea Mareşalului Antonescu, personalitatea şi acţiunea lui Iuliu Maniu sunt urmărite aşadar de la Londra şi de la Washington, prin intermediul documentelor zăvorîte în seifuri secrete vreme de treizeci şi treizeci şi cinci de ani.

Protestele anglo-americane la instalarea guvernului Groza-Vâsinsky nu erau decât lacrimi de crocodil, acte de voită ipocrizie, menite să ascundă infama vânzare a României şi să arunce praf în ochii opiniei publice mondiale, să amăgească în special poporul american.

Din acest volum, cititorii vor vedea cum soarta României a stat în mâinile tremurânde a doi oameni bolnavi, Roosevelt şi Churchill, care, prin jocul hazardului, au ajuns să decidă soarta planetei. Ei au acţionat dictatorial, în cel mai mare secret, cu cinism, fără consultarea poporului american sau englez. Datărită greşelilor ce le-au săvârşit în timpul războiului şi a acordurilor secrete încheiate cu Stalin, ei au periclitat securitatea şi libertatea propriilor lor popoare, acestea devenind primele lor victime.

Autorul subliniază, de la bun început, că nici curajosul şi generosul popor american, nici gloriosul şi cinstitul popor englez nu răspund pentru soarta tragică a României. Ea a fost decisă prin abuzul conducătorilor lor, fără consimţământul sau cunoştinţa popoarelor american şi englez.

Multe din documentele secrete privind România nu au fost încă divulgate publicului. Multe sunt reţinute sub cheie sau zăvorîte pe cincizeci de ani. Altele rămân sub lespedea rece a mormintelor lui Churchill şi Roosevelt. Dar foarte, foarte multe documente ce ne-au parvenit sunt suficiente pentru a reconstitui tragicul şi infamul adevăr.

Bineînţeles, autorul nu a avut acces la arhivele româneşti. De altfel, din 1949, când a trecut Dunărea înot spre libertate şi exil, el nu a mai fost în Ţară. El examinează evenimentele legate de soarta României, mai ales, şi în primul rând, aşa cum apar ele din documentele secrete anglo-americane şi din studiile istorice apărute în ultima vreme.

Neaparţinând niciunui partid politic din Ţară, nefiind ataşat niciunui clan politic din exil, ci numai ideilor româneşti şi românismului, reprezentat de valoroşi şi curajoşi Români, autorul s-a abţinut, timp de treizeci şi doi de ani, de la orice polemică între Români. El găseşte dăunatoare intereselor neamului lupta fratricidă a exilului.

Iată de ce, autorul nu doreşte ca prezenta carte să fie obiect de polemică în exil. Scopul ei este să împărtăşească un dureros adevăr Românilor şi, cunoscând acest adevăr, să impună o nouă perspectivă politică. Nici scandal, nici polemică şi pamflet. Unirea românească pe principii de politică realistă, înţeleaptă şi la locul cuvenit e mai necesară ca oricând. Timpul iluziilor a trecut de mult. Politicii de laşitate, interes sau platitudine trebuie să i se substituie o politică curajoasă de adevăr, bazată pe realităţi şi nu pe speranţe deşarte şi visuri. Timpul iluziilor a trecut de mult şi el nu a fost bazat decât pe o mistificare.

Cititorii vor găsi în anexele acestei cărţi unele articole privind diferite aspecte ale problemelor româneşti, ivite în decursul celor treizeci şi doi de ani trecuţi. Am ales numai pe cele legate de prezentul volum. Aceste articole trebuiesc citite ţinând seama de timpul, data şi împrejurările în care au fost scrise. Unele din părerile exprimate atunci erau greşite, multe au fost însă juste şi ele au rezistat timpului şi evenimentelor.

Scrierea lucrării de faţă a cerut muncă şi mai ales curaj. Cineva, un Român, trebuia să împărtăşească Românilor şi Lumii adevărul-adevărat. Ajuns în toamna, dacă nu în iarna vieţii sale, autorul a considerat de datoria lui să scrie şi să publice această carte, în primul rând în limba română, pentru Români. În realizarea acestei ediţii româneşti, autorul s-a bucurat de concursul dlui prof. Iosif Constantin Drăgan şi al editurii „Europa“, cărora le aduce prin prezenta cuvenitele mulţumiri.

Autorul paginilor ce urmează crede că, ele, înainte de a alcătui ceea ce se numeşte o „carte“, un „volum“ sau o „lucrare“, reprezintă un act de conştiinţă. Un act de conştiinţă românească.

N. Baciu

Din motive cunoscute suntem nevoiţi să tipărim CURENTUL în mod provizoriu în străinătate.

Curentul

Eigentümer, Herausgeber und Verantwortlicher Redakteur
Vasile C.Dumitrescu
Nördliche Auffahrtsallee 7
8000 München 19
Telefon: (089) 155305
Bundesrepublik Deutschland

Redactor responsabil
Vasile C. Dumitrescu

Composersatz: Jon Dumitru-Verlag, München

Typografia (Drucker): Ernst Vögel
8491 Stamsried, Kalvarienbergstr. 22

Curentul

apare în acest an la două luni. Costul unui abonament este de 15 Dolari (USA) în valuta ţării în care domiciliază abonatul. Plata se efectuează la: Deutsche Bank, Filiale München, Zweigstelle Rotkreuzplatz. BLZ 700 700 10, Konto Nr. 7545636 sau Postschekkonto Nr. 88094 – 805, München.